Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. în 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta“ iese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 159.—Anulŭ LII. Braşovŭ, Duminecă 16 (28) Iulie 1889.

Braşovŭ, 15 Iulie.

Acum după încheierea anului şcolarŭ mulţĭ părinţĭ dintre aceia, carĭ trăiescŭ în condiţiunĭ mai grele şi carĭ, fiindŭ parte mare economĭ la sate, mai au sĕ lupte în anulŭ acesta şi cu neajunsurile recoltei slabe, ne mai vorbindŭ de celelalte nĕcazurĭ şi sarcinĭ ce-i apasă, mulţĭ dintre aceştĭ părinţĭ, ḑicemŭ, vorŭ sta pe gândurĭ, ce sĕ mai încépă cu copii lorŭ dela şcóle, căcĭ prevĕdŭ, că le va fi fórte cu greu orĭ chiar cu neputinţă de a-i puté ajuta sĕ-şĭ urmeze studiile mai departe.

Ce sĕ facă bieţii ómenĭ, sĕ-şĭ vêndă vitele din jugŭ ca sĕ pótă susţiné pe copii lorŭ la şcóle?

Acelorŭ părinţĭ, carĭ se află în faţa acestei critice întrebărĭ, le ḑicemŭ: Daţĭ copii voştri la meserii!

Aicĭ se cerŭ fórte puţine cheltuelĭ şi décă copii voştri au absolvatŭ cu succesŭ măcarŭ trei, patru clase inferióre din gimnasiu orĭ din şcólele reale şi suntŭ deşteptĭ, ei se vorŭ face în puţinĭ anĭ sodalĭ şi maiestrii harnicĭ şi folositorĭ societăţii şi cu meseria lorŭ, cu acestŭ „plugŭ de aurŭ“ vorŭ puté ajunge póte mai curêndŭ la bunăstare şi neatêrnare, decâtŭ mulţĭ dintre cei carĭ au trecutŭ prin şcolĭ mai înalte.

De nenumĕrate orĭ amŭ arătatŭ în colónele acestei foi, câtŭ de mare este folosulŭ, ce-lŭ putemŭ trage, mai alesŭ noi Românii, din îmbrăţişarea meseriilorŭ.

Rĕmaşĭ îndĕrĕtŭ în urma vitregelorŭ împrejurărĭ din trecutŭ, avisaţĭ numai la munca câmpului, noi Românii trebue sĕ ne gândimŭ mai multŭ ca alţii, ca sĕ ne deschidemŭ nouĕ isvóre pentru îmbunătăţirea stării nóstre materiale.

S'au aflatŭ între noi bărbaţĭ devotaţĭ binelui nostru naţionalŭ şi cu prevedere pentru viitorulŭ némului nostru, carĭ luptă acum de unŭ şirŭ lungŭ de anĭ alăturĭ cu noi ca sĕ nimicéscă prejudecăţile, ce esistă încă în mare mĕsură în poporulŭ nostru faţă cu meseriile.

Suntŭ încă şi aḑĭ ţĕranii noştri în cea mai mare parte în órbă rărĕcire, creḑêndŭ că meşteşugulŭ ar fi o îndeletnicire înjositóre şi de despreţuitŭ. In simplitatea lorŭ aceştĭ ómenĭ au înaintea ochilorŭ lorŭ totŭ numai pe cismarulŭ şi faurulŭ ţiganŭ din satŭ şi nu vĕdŭ, că s'au schimbatŭ vremurile şi că s'au îmulţitŭ chiar trebuinţele lorŭ în aşa mare mĕsură, încâtŭ e nevoiă sĕ se gândéscă cu toţii, ca cu o ḑi mai curêndŭ sĕ aibă în satŭ meşteşugarĭ harnicĭ şi isteţĭ din sînulŭ lorŭ, carĭ sĕ le pótă aduce mai multŭ folosŭ, ca meşteşugarii despreţuiţĭ de pănă acuma.

Nu numai că nu este de despreţuitŭ meşteşugulŭ, dér este chiar o cinste pentru acela, care prin tr'ênsulŭ se ridică, fiindŭ spre folosŭ secietăţii. Cum s'ar şi puté înţelege altfeliu proverbulŭ nostru, că „meşteşugulŭ e plugŭ de aurŭ?“

„Meseriaşulŭ Românŭ“, fóiă, care acum de patru anĭ propagă cu multŭ zelŭ iubirea pentru meserii în poporulŭ nostru şi care, fiindŭ aşa de eftină, ar trebui sĕ fiă pretutindenĭ cetită şi îmbrăţişată, face în numĕrulŭ sĕu mai nou o îmbucurătóre constatare:

„Esaminândŭ mica statistică relativŭ la desvoltarea meseriilorŭ la noi, constatămŭ, că acei băeţi lipsiţĭ de tóte, carĭ mai acum câţĭva anĭ cu sfială şi cu neîncredere se aplicau la o muncă despreţuită de părinţii lorŭ, au formatŭ aḑĭ pe nesimţite o numerósă tinerime de meşterĭ şi sodalĭ, carĭ facŭ cinste meseriei lorŭ şi societăţii, în care se învêrtescŭ“.

Făcêndŭ acéstă înveselitóre constatare, care se întemeiază pe datele publicate şi în colónele fóiei nóstre despre succesulŭ stăruinţelorŭ associaţiunilorŭ de meserii române din Braşovŭ, Cluşiu, Sibiiu, numita fóiă se ocupă în acelaşŭ numĕrŭ cu o cestiune, pe care însăşĭ o declară de o cestiune a viitorului şi care privesce educaţiunea şi instrucţiunea tinerimei meseriaşe.

E în adevĕrŭ fórte de lipsă sĕ ne gândimŭ de pe acuma şi la viitorulŭ meseriaşilorŭ românĭ, ce-i creămŭ, mai alesŭ după ce nu putemŭ voí, ca sĕ ni-i înstrăinămŭ.

„Meseriaşulŭ Românŭ“ se pronunţă in favórea scólelorŭ de meserii, după modelulŭ celorŭ din Francia, Belgia şi Italia, şcolĭ, în care tinerii meseriaşĭ primescŭ o instrucţiune teoretică şi practică, dér adauge, că înfiinţarea unorŭ asemenea şcóle la noi este deocamdată cu neputinţă, pentru-că ne lipsescŭ mijlócele trebuinciόse, şi bănescĭ şi intelectuale.

Póte sĕ aibă dreptate fóia meseriaşilorŭ noştri până la unŭ punctŭ óre-care, dér considerândŭ, că tóte progresele şi îmbunĕtăţirile suntŭ cea mai mare parte resultatulŭ necesităţilorŭ, credemŭ că ne va da dreptate, décă vomŭ ḑice, că cestiunea instrucţiunei meseriaşilorŭ noştri se va resolva de sine prin forţa împrejurărilorŭ, numai sĕ străbată odată în tóte păturile poporului nostru interesulŭ pentru meserii şi sĕ se găséscă destui, carĭ sĕ fiă gata a le îmbrăţişa.

Atuncĭ simţindŭ cu toţii necesitatea de a nu sta pe locŭ, ci de a face unŭ pasŭ înainte, vomŭ afla mijlócele trebuinciόse şi pentru o instrucţiune şi educaţiune satisfăcĕtóre a meseriaşilorŭ noştri.

Suntemŭ încă la începutulŭ formaţiunei clasei meseriaşilorŭ noştri şi pentru ca sĕ ajungemŭ mai curêndŭ la o tréptă mai înaintată, ḑicemŭ cătră părinţii, carĭ neavêndŭ mijlóce a cresce copii lorŭ pe la şcóle mai înalte, voiescŭ totuşĭ sĕ le creeze unŭ viitorŭ sigurŭ: Daţĭ copii voştri la meserii!

Revista politică.

Din năuntru. Adoratorii lui Kossuth, opoziţionalĭ şi guvernamentalĭ, facŭ mare cioroborŭ pentr'unŭ toporŭ. Anume deputaţii din oposiţiune desmintŭ pe fiulŭ lui Kossuth, care găsise cu cale sĕ nege, că tată-sĕu s'ar fi esprimatŭ despre Tisza cu cuvintele, că „merită biciulŭ“, fiindcă n'ar lucra pentru independinţa Ungariei. Acum vine deputatulŭ oposiţionalŭ Polonyi şi susţine din nou, că Kossuth revoluţionarulŭ nu numai a ḑisŭ, că Tisza Koloman e vrednicŭ sĕ fiă bătutŭ cu biciulŭ, ci a ḑisŭ încă şi mai multŭ decâtŭ atâtŭ. E bătĕtorŭ la ochĭ, că nicĭ fiulŭ lui Kossuth, nicĭ oposiţionalii nu desmintŭ cele ḑise de revoluţionarulŭ în contra dinastiei, ci tótă cérta vine de acolo, că unii vorŭ sĕ înduşmănéscă pe Kossuth cu Tisza, ér alţii vorŭ sĕ susţină pretinia dintre amêndoi, pentru-că şi Tisza ca şi Kossuth gândesce, dovadă că cu toţii deopotrivă îlŭ sĕrbătorescŭ, dovadă că guvernulŭ şi organele lui nu pedepsescŭ manifestaţiile koşuthiste antidinastice, ci din contră le încuragiază pe când manifestaţiile de lealitate dinastică ale naţionalităţilorŭ nemaghiare cum e de pildă serbarea ḑilei de 3/15 Maiu a Românilorŭ, suntŭ interḑise şi urmărite de precurorii, fişpanii şi solgăbirĕii d-lui Tisza. Ba acum se facŭ pregătirĭ mai marĭ ca totdéuna pentru serbarea ḑilei numelui lui Kossuth. Cei din Viena se potŭ „felicita!“

Din afară. Fóia ruséscă „Kurjer Varsavski“ publică unŭ interesantŭ articulŭ asupra *convenţiei militare încheiate între Germania şi Italia* în vederea viitorului *rĕsboiu în contra Franciei*. Fóia rusescă ḑice, că unŭ atacŭ alŭ Italiei asupra posiţiunilorŭ francese în direcţiune cătră Mon-Cenis n'ar fi de folosŭ pentru

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

„Cine face, lui îşĭ face!“

(Intêmplare din poporŭ.)

Singurŭ într'o peşteră scobită în stâncă, dintr'o pădure mare şi bĕtrână, de gândiai că-i de când e lumea, trăia unŭ pustnicŭ. De multŭ se aşedase elŭ acolo şi fórte arareorĭ îşĭ părăsia locuinţa sa; în postŭ şi rugĭ ferbinţĭ îndreptate cătră celŭ Atotŭ-puternicŭ îşĭ petrecea elŭ vremea.

Unŭ vasŭ de apă, o poliţă şi unŭ priciu de muşchĭ era tótă avuţia piosului muritorŭ.

Ḑilnicŭ argatulŭ unei creştine boerese de pe moşia din vecinătatea pădurii îi aducea pâne şi apă.

Toţĭ creştinii cu rîvnă din préjmĕtulŭ acela îlŭ cunosceau şi cinstiau — dér nime nu scia sĕ-ţĭ spună: cine-i?! cum, când şi de unde a venitŭ?!... Multe se grăiau şi povestiau de dênsulŭ, dér nime nu scia şi nu se lega sĕ-ţĭ spună ceea ce tótă lumea ar fi doritŭ. — Toţĭ câţĭ îlŭ cunosceau însĕ, într'unŭ gândŭ mărturisiau, că e cucernicŭ fără păreche, mare la minte şi multŭ chibzuitŭ în sfaturĭ. Câţĭ dosediţĭ şi nĕcăjiţĭ nu alergaseră la dênsulŭ şi pe câţĭ nu-i mângăiase elŭ prin înţeleptele lui fapte!

Multe pilde înţelepte spunea la tótă lumea, care-lŭ cerceta, dér cu o vorbă era totdéuna pe buză, că: „cine-şĭ face, lui îşĭ face.“ Şi avea dreptate.

Bĕtrâna şi buna boerésă murise. Toţĭ creştinii, câţĭ o cunoscuseră, o plângeau cu jale, dér mai nemângăiatŭ o plângea şi jălia cucernicului moşnégŭ din spelunca din pădure.

Timpulŭ jalei trecuse, că veḑĭ... mormêntulŭ boeresei de multŭ împăjiştise.

Ḑilnicŭ, ca şi mai înainte, cucerniculŭ bĕtrânŭ îşĭ căpĕta din castelulŭ boerescŭ pânea şi apa, căcĭ aşa lăsase la petrecerea ei cu limbă de mórte boerésa.

Şi apoi dela bĕtrâna boerésă rĕmase unŭ feciorașŭ, nu tocmai bărbatŭ la minte, dér bunŭ şi blândŭ, şi creştinŭ ca şi mamă-sa.

Nu peste multŭ, tinĕrulŭ boerŭ sĕ căsătorì şi-şĭ aduse de nevastă o boerésă tinĕră, avută şi frumósă, — dér nu tocmai cóptă la minte şi nicĭ nu prea creştină. Că veḑĭ, era dintr'altŭ némŭ ca boerulŭ şi nu era din ţĕră şi nicĭ crescută'n ţĕră.

De multe-orĭ îşĭ bătea jocŭ de bĕtrânulŭ pustnicŭ, nu tocmai din rĕutate, ci veḑĭ, din nepricepere şi uşurinţă, şi mai alesŭ că aşa vĕḑuse şi învĕţase dela alţii. Ş'apoi nicĭ nu'i plăcea sĕ scie, cum bărbatulŭ ei adeseorĭ césurĭ întregĭ sta şi asculta sfaturile bĕtrânului pustnicŭ.

Era o ḑi frumósă de primăvéră, ḑi din luna lui Maiu.

Tinĕrulŭ boerŭ era dusŭ la vênătóre. Boerésa, abia sculată, şedea la feréstră pe lângă carea tocmai trecea argatulŭ cu mâncarea pustnicului. O cerù s'o vadă şi, ce gândì ce nu, destulŭ că picurândŭ dintr'o sticluţă câţĭva picurĭ pe pâne ea o îndreptà argatului, ca sĕ o ducă unde plecase.

Era pe la vecerniă, când boierulŭ, flămêndŭ şi obositŭ de vênătóre, în trecere se abătù prin văgăuna pustnicului.

Ḑărindŭ pe poliţă pânea, şi sciindŭ bine că-i din curte, îmbucà de câteva orĭ, bĕù odată apă şi-şĭ vĕḑù de drumŭ mai departe.

Abia sositŭ în castelŭ, boierului ĭ-se făcù rĕu şi din ce în ce mai rĕu, până când abia spunêndŭ boieresei că a mâncatŭ din pânea pustnicului, rĕmase fără suflare.

Toţĭ din curte îlŭ plângeau şi dăoliau, dér mai nemângăiatŭ îlŭ plângea boerésa. Şi din ce îşĭ aducea mai multŭ aminte de vorbele cucernicului bĕtrânŭ din pădure, că: „cine 'şĭ face, lui îşĭ face,“ de aceea plângea mai cu amarŭ. Că veḑĭ, ea scia pentru-ce!

A doua ḑi după îngroparea boerului şi alergà în pădure la pustnicŭ, ca sĕ-şĭ céră ertare dela elŭ şi dela Dumneḑeu de fapta ce a sĕvêrşit'o; — bĕtrânulŭ nu mai era acolo.

Când şi încătrău s'a dusŭ, nime nu scia, precum nu scia, că cine-i şi de unde a venitŭ.

Despre tinĕra boerésă, rĕmasă vĕdua, numai atâta se grăia: că, neaflându-se pustniculŭ în pădure, s'a întorsŭ la castelŭ şi-a împărţitŭ tótă averea sa orfanilorŭ şi sĕracilorŭ din satŭ, şi apoi, întorcêndu-se în ţéra de unde venise, a întratŭ într'o mănăstire.

Ioanŭ Dologa.

Germania, pentru-că din acéstă parte Francesii suntŭ aşa de fortificaţĭ, încâtŭ cu puţine puterĭ arŭ respinge pe inimicŭ făcêndu-lŭ sĕ sufere perderĭ nespusŭ de marĭ. Totŭ aşa nu s'arŭ puté apropia Italienii de Nizza din pricina forturilorŭ celorŭ tarĭ. Espediţiunĭ maritime în contra Franciei érăşĭ nu e în stare sĕ facă Italia, pentru că flota ei nu se póte mĕsura cu a Franciei. Decĭ planulŭ e altfelŭ: flota englesă ar apĕra porturile italiane în contra unei invasiunĭ francese, fără însĕ ca Anglia sĕ şi atace; neputêndŭ Italienii sĕ trécă peste Gothard din causa Elveţiei, nu le rĕmâne altceva de făcutŭ, ca sĕ pótă da ajutorŭ Germaniei, decâtŭ sĕ trécă peste Brenner pe teritorulŭ austriacŭ, şi în marşurĭ iuţĭ sĕ mérgă la Vogesĭ, acolo în unire cu trupele germane — dintre care însĕ cea mai mare parte vorŭ fi în altă parte folosite (contra Rusiei) — sĕ dea o bătăliă la Metz şi în casŭ când ar bate pe Francezĭ, sĕ rupă lanţulŭ fortificaţiunilorŭ franceze din dosulŭ Vogesilorŭ şi sĕ înainteze către Parisŭ. Strassburgulŭ, ca basa operaţiunilorŭ italiene, ar lua caracterulŭ unei fortăreţe italiane. Acéstă împrejurare a fostŭ causa, că partida militară din Berlinŭ voia, când cu ocasiunea visitei din Berlinŭ, sĕ facă pe împĕratulŭ germanŭ şi pe regele Italiei sĕ călĕtorescă la Strassburg. Convenţia militară, care condiţionéză marşulŭ Italienilorŭ peste Brenner, a trebuitŭ sĕ se comunice Austriei. Acésta trebue sĕ pregătéscă tóte mijlócele de transportŭ, şi anume mai ântâiu în direcţiune dela Verona încóce. Convenţia nu numai nu e secretă pentru Austria, ci acésta trebue sĕ şi sprijinéscă planulŭ cuprinsŭ în ea. Căcĭ cu câtŭ vorŭ fi mai multe puterĭ italiene la Vogesĭ (munţii din graniţa Alsaţiei şi Franciei), cu atâtŭ mai multe puterĭ va puté folosi Germania în altă parte (negreşitŭ în contra Rusiei, alăturea cu armata Austro-Ungariei.)

„N. fr. Presse“ observă, că acéstă destăinuire a fóiei rusescĭ se pare a fi o combinaţiune dibace, nu-i vorbă, dér arbitrară. Isbucnindŭ unŭ rĕsboiu între Francia şi între Germania, ajutată de Italia, acésta din urmă va trebui sĕ-şĭ folosécă trupele sale pentru apĕrarea pasurilorŭ din Alpĭ şi a litoralilorŭ, aşa că abia va puté trimite afară din ţéră o putere însemnată.

Impĕratulŭ germanŭ *Vilhelm*, după-ce a visitatŭ Svedia şi Norvegia, va merge în *Auglia*, unde va sosi la 2 Augustŭ cu o escadră importantă de 10 corăbii cu 85 tunurĭ şi 4000 ómenĭ. E cu putinţă, ca împĕratulŭ în mergere orĭ la întórcere sĕ visiteze şi *Belgia*. In Bruxela se facŭ pregătirĭ pentru sosirea împĕratului, ca şi cum acésta ar fi lucru sigurŭ. Autorităţile militare facŭ pregătirĭ pentru o revistă militară, precum n'a fostŭ nicĭ-odată în Belgia. Se vorbesce de 25,000 ómenĭ, carĭ au sĕ fiă presentaţĭ împĕratului Germaniei. Nu cumva aceste visite se facŭ pentru a întări alianţa triplă? Despre Belgia se vorbea încă din anulŭ trecutŭ, că ar fi încheiatŭ o convenţiă militară cu Germania. Svedia şi Norvegia ţinŭ sémă de persecuţiunile ce le sufere poporaţiunea din provinciile baltice, care au fostŭ odată ale Svediei, din partea guvernului rusŭ. Ce privesce pe Anglia, despre acésta se crede că-şĭ va păstra libertatea de acţiune.

Primirea P. S. Sale Episcopului N. Popea.

Caransebeşŭ, 8 Iulie 1889.

(Raportŭ specialŭ alŭ „Gaz. Trans.“)

V'am arătatŭ, D-le Redactorŭ, în rêndulŭ trecutŭ, cum a fostŭ primirea episcopului *N. Popea* peste totŭ în Bănatŭ şi în specialŭ la Caransebeşŭ, o primire câtŭ se póte de strălucită. Acésta s'a petrecutŭ Sâmbătă, în 1 Iulie.

A doua ḑi au fostŭ nouĕ solemnităţĭ: instalarea, banchetulŭ şi concertulŭ. Duminecă la 9 óre se adunară înaintea reşedinţei episcopescĭ representanţii autorităţilorŭ civile şi militare, între care se afla şi comitele supremŭ alŭ comitatului Caraşŭ-Severinŭ, Emeric Iakabfy, deputaţiunile, dintre carĭ cea mai numerósă a comitatului susŭ numitŭ sub conducerea protonotarului Ladislau Szögyényi, corporaţiunĭ şi mulţĭ alţĭ cetăţenĭ. Preoţimea, venindŭ dela biserică îmbrăcată în ornate sĕrbătorescĭ şi cu baldachinulŭ purtatŭ de patru preoţĭ, luă de asemenea locŭ înaintea reşedinţei episcopescĭ.

Ordinea era susţinută de corpulŭ pompierilorŭ din locŭ. Se începŭ procesiunea. Inaintea baldachinului, sub care se aflau archiereii, mergeau 40 de fetiţe îmbrăcate tóte în costumŭ albŭ, purtândŭ fiă-care câte o corfiţă cu trandafirĭ şi foi de trandafirĭ, care le preserau în calea Archiereilorŭ, o alusie, se vede, la cuvintele episcopului Popea, care în cuvêntarea sa, cu ocasia sfinţirei sale de episcopŭ, sĕvêrşită în biserica catedrală din Sibiiu, accentuase într'unŭ locŭ, că scie domnia sa, „*că nicĭ în Caransebeşŭ nu va avé sĕ calce pe florĭ de trandafirĭ*“. Astfelŭ trebue sĕ ne esplicămŭ faptulŭ, amintindu-ne, că *şi odăile şi coridórele palatului episcopescŭ erau preserate cu florĭ de trandafirĭ.* Avea sĕ fiă acésta o espresiă a iubirei nemărginite, ce o au şi pe care o vorŭ păstra Caransebeşenii şi peste totŭ fii sufletescĭ ai diecesei Caransebeşului către scumpulŭ lorŭ Archiereu.

După ce conductulŭ ajunse la biserică, care de astădată s'a arĕtatŭ prea mică, pentru de a puté primi în ea un publicŭ atâtŭ de numerosŭ, Prea sfinţitulŭ episcopŭ alŭ Aradului, *Ioanŭ Meţianŭ*, în calitate de mandatarŭ metropolitanŭ, ţinŭ o cuvêntare pĕtrunḑĕtóre, introducêndŭ pe Prea Sf. Sa, noulŭ episcopŭ, în scaunulŭ sĕu archierescŭ, împodobitŭ cu florĭ şi verdéţă. Rĕspunḑêndŭ, Episcopulŭ Popea accentuă între altele, că „nefiindŭ dênsulŭ omulŭ promisiunilorŭ, „*nu póte promite nescarĭ munţĭ de aurŭ*, adecă „lucrurĭ imposibile, ce nu atêrnă dela „voinţa sa, dér atâta póte ḑice cu hotă„rîre, *că aduce cu sine o inimă binevoitóre,* „*şi o voinţă firmă de a face totŭ, ce-i va* „*sta în puterile sale, pentru prosperarea* „*bisericei şi a şcólei, pentru binele tuturorŭ* „*fiilorŭ sĕi sufletescĭ; că rara încredere, cu* „*care dênsulŭ a fostŭ onoratŭ, o va sci* „*rĕsplăti cu asemenea încredere* ş că luân„du-şĭ de *stea conducĕtóre în lucrările sale* „*religiositatea şi moralitatea*, se va strădui „a nu rĕmâné, în lucrurile cele bune, cu „nimicŭ îndĕrĕtulŭ *bunului şi lăudatului* „episcopŭ *Ioanŭ Popasu.*“

După terminarea actului instalării, Prea Sânţitulŭ Episcopŭ, îmbrăcatŭ de preoţimea asistentă în ornate archierescĭ, oficiă sânta liturgiă.

După sosirea Archiereilorŭ în reşedinţă, se începură presentările deputaţiunilorŭ: a consistoriului, comitelui supremŭ, representanţilorŭ armatei etc., carĭ durară până după 2 óre.

La 3 óre după amédḑĭ a fostŭ prânḑulŭ festivŭ, la care Prea S. Domnulŭ episcopŭ N. Popea a fostŭ învitatŭ peste 200 persóne din locŭ şi din tóte părţile Bănatului. Intre cei presenţĭ la banchetŭ am observatŭ şi pe 2 domnĭ din România, Nicolau Ionescu şi Palade.

Toastulŭ celŭ dintâiu îlŭ purtă P. S. S. domnulŭ Episcopŭ *N. Popea*, în sănĕtatea Maiestăţii Sale şi a casei domnitóre. Societatea întrégă 'lŭ ascultă stândŭ şi însoţindu-lŭ de entusiasmate urărĭ de „sĕ trăiéscă“. Alŭ doilea toastŭ l'a purtatŭ P. S. S. d-lŭ Episcopŭ alŭ Aradului *Ioanŭ Meţianu*, în sănĕtatea guvernului. Alŭ treilea Ilustr. Sa d-lŭ Episcopŭ *N. Popea*, în sănĕtatea Escel. Sale d-lui Metropolitŭ *Mironŭ Romanulŭ*, şi pentru mandatarulŭ metropólitanŭ P. S. S. d-lŭ Episcopŭ alŭ Aradului, *Ioanŭ Meţianu*, şi care asemenea a fostŭ însoţitŭ de urărĭ însufleţite de „sĕ trăiéscă“. Alŭ patrulea îlŭ ridică d-lŭ *Vincenţiu Babeşŭ*, pentru prosperarea şi gloria armatei austro-ungare. („Hoch, eljen şi sĕ trăéscă întreitŭ).

Celŭ mai însemnatŭ însĕ şi celŭ mai plinŭ de spiritŭ dintre tóte a fostŭ toastulŭ d-lui *Alexandru Mocsonyi* ridicatŭ în sănĕtatea nou alesului şi sĕrbătoritului *Nicolau Popea*, şi care fù ascultatŭ până la sfîrşitŭ cu cea mai încordată atenţiune.

Domnia Sa relevă meritele episcopului Popea, şi motivele pentru care sinodulŭ electoralŭ şi-a pusŭ încrederea întrînsulŭ.

Dênsulŭ ḑise între altele în toastulŭ sĕu strălucitŭ:

„Sinodulŭ electoralŭ a respectatŭ „sciinţele şi virtuţile Tale. *Garanţia nós„tră este trecutulŭ Tĕu.* Unŭ spiritŭ „streinŭ politicei, unŭ spiritŭ curatŭ bi„sericescŭ, unŭ spiritŭ de dragoste creş„tinéscă, de concordiă şi de solidaritate „este, care adḑĭ te conduce în scaunulŭ „Tĕu episcopescŭ. *Noi amŭ învĕţatŭ a* „*Te stima ca pe unŭ bărbatŭ de caracterŭ* „*firmŭ, ca pe unŭ fiu devotatŭ bisericei şi* „*poporului Tĕu.* — Noi Te-am aflatŭ tot„déuna la postulŭ Tĕu atuncĭ, când era „vorba de a'Ţĭ împlini datoria. Avemŭ „convingerea, că Ilustritatea Ta n'ai fă„cutŭ nicĭ când unŭ pasŭ, ca sĕ vênedĭ „onorurĭ şi distincţiunĭ exteriόre. — In„crederea diecesanilorŭ Te-a cercatŭ şi „de astădată în ascunsulŭ modestiei Tale „nepretensivităţĭ, ca sĕ'Ţĭ deschidă unŭ „terenŭ nou, latŭ şi frumosŭ de activi„tate. Diecesa a făcutŭ acésta *în firma* „*şi îndreptăţita încredere, că înţeléptă şi* „*salutara activitate a Ilustrităţii Tale în* „*linia primă va fi îndreptată spre cultivarea* „*şi conservarea acelui spiritŭ de concordiă,* „*de care a fostă însufleţită biserica la ale*„*gerea Ta şi în care ea va găsi pururea ga*„*ranţiu cea mai sigură a prosperărei, vadei şi* „*puterei sale.* — Sórtea diecesei amŭ pus'o „în cele mai bune mânĭ. Cerulŭ sĕ'Ţĭ „destine o sănĕtate neînfrântă, şi o vîrstă „aşa de frumósă, ca aceea a fericitului „Ioanŭ celŭ Bunŭ, predecesorulŭ Ilustri„tăţii Tale, pentru ca în éstŭ modŭ şi „Insu-ţĭ sĕ Te poţĭ bucura de resultatele „serviţiilorŭ, ce ai sĕ le facĭ bisericei. „Dumneḑeu sĕ dăruiéscă iubitului nostru „episcopŭ mulţĭ anĭ fericiţĭ!“

Aplause frenetice însoţiră toastulŭ domnului Alexandru Mocsonyi. Urmară apoi mai multe alte toaste, dintre carĭ însemnezŭ aicĭ numai toastulŭ semnificativŭ alŭ domnului episcopŭ alŭ Aradului *Ioanŭ Meţianŭ* pentru: „*stelele nóstre conducĕtóre în timpurile grele*“: familia Mocsoneştilorŭ, representată la banchetŭ prin trei membri ai sĕi: *Alexandru, Evgenŭ şi Zeno.*

S'au cetitŭ apoi depeşele dela diverse persóne de felurite naţiunĭ şi religiunĭ şi din diferite locurĭ şi în sfîrşitŭ o frumósă odă la adresa sĕrbătoritului episcopŭ *N. Popea*, din condeiulŭ pré venerabilului bĕtrânŭ de 82 de anĭ Davidŭ Almăşanu, vechiulŭ profesorŭ alŭ gimnasiului românŭ din Braşovŭ, scrisă în clasica limbă a strămoşilorŭ noştri Romanĭ. Ea e următórea:

Pridie Idus Iulias 1889.

Salve vir noster, nostro ter dignus honore;
Vive diu, claris nomen virtutibus ornas!
Idcirco ingenium moresque tuos veneremur.
Sume pedum coelo demissum, Magne Sa- [cerdos!
Pasce gregem Christi, sint grex agnique beati!
Gratus eris nomenque tuum imortale futurum.
Summi mens regis fuit, ut sua templa gu- [bernes!
Gratulor ergo tibi, descendat ab aethere panax.
Pax animi gliscat, concordia maxima amorque.
Accipe,' quod 'votum tibi fundit mens ani- [musque!

David Almăşanu, m. p.
emeritus professor.

séu pe romănesce:

Salutare! alŭ nostru iubitŭ bărbatŭ, de trei orĭ demnŭ de onóre;
Sĕ trăiţĭ mulţĭ anĭ, Ţĭ-ai împodobitŭ numele cu virtuţĭ strălucite!
Decĭ îţĭ venerămŭ talentulŭ şi firmulŭ caracter.
Ia toiagulŭ trimisŭ din cerŭ, mare Păstorŭ.
Pasce turma lui Christosŭ, fiă turma şi mieii ferice.
Vei fi plăcutŭ şi numele Tĕu în vecĭ nemuritorŭ.
Impĕratulŭ cerescŭ a voitŭ sĕ-Ţĭ încredinţeze cârma bisericei sale
Te felicitezŭ, sĕ se pogóre din cerŭ iarba vindecătóre,
Infloréscă pacea sufletului, concordia cea mai mare şi iubirea.
Primesce dorinţa ce-o rosteşce o inimă curată.

SCIRILE ḐILEI.

Cugetările unei Regine. D-lŭ P. Pencovicĭ, directorulŭ „Monitorului Oficialŭ“ din Bucurescĭ, va scóte în curêndŭ în traducere opera „Les pensées d'une Reine“ (Cugetările unei regine, de Carmen Sylva, Regina României). Acuma se află din prefaţa ce a scris'o d. Pencovicĭ pentru acéstă carte, că fiă-care *cugetare* va fi tipărită cu unŭ alt felŭ de caracterŭ tipograficŭ, servindŭ în acestŭ modŭ şi ca specimenŭ pentru tipografia statului. Ideia fiindŭ cu totulŭ originală, se aşteptă, ca acéstă operă sĕ apară câtŭ mai curênd.

***

Esportŭ de vite. Mĕsurile ce le-au fostŭ luatŭ autorităţile superióre ale Austriei inferióre contra vitelorŭ de provenienţă din Ţéra-Ungurescă, Bănatŭ şi Ardealŭ, în urma deselorŭ stăruinţe ale ministrului ungurescŭ de agricultură au fostŭ ridicate. Astfelŭ esportulŭ vitelorŭ nóstre la Viena, respective în Austria inferióră, se concede érăşĭ cu paşapórte făcute în regulă.

***

Importŭ opritŭ. Germania a opritŭ importulŭ de porcĭ unguresci. Nu se scie din ce causă. Scirea asta a produsŭ adêncă mişcare în cercurile economice şi comerciale. Ministrulŭ „ungurŭ de agricultură a întreprinsŭ toţĭ paşii de lipsă, ca disposiţia sĕ fiă ridicată.

***

Chirotonire. Duminecă diminéţa, spune „Telegrafulŭ românŭ“ din Sibiiu, s'a chirotonitŭ întru diaconŭ d-lŭ *Nicolau Străvoiu*, clericŭ absolutŭ din Zĕrnescĭ, deocamdată numai pentru ridicarea decorului în ritualele nóstre bisericescĭ, fiindŭ elŭ unulŭ dintre cei mai devotaţĭ serviciului bisericescŭ.

***

Potopŭ. In 12 (24) Iulie s'a descărcatŭ asupra Săcelelorŭ o furtună îngrozitóre. După unŭ vêntŭ mare, urmă grindină câtŭ alunele, apoi o ruptură de norŭ, cum numai în anulŭ 1860 s'a mai vĕḑutŭ. Apa pe strade ajunsese o înălţime de 2—3 urme. Paguba e fórte mare. Grâulŭ e nimicitŭ, pómele prăpădite, şoséua comitatensă e stricată de totŭ, în Satulungŭ şi Tărlungenĭ au fostŭ duse de apă tóte podurile, câmpulŭ e plinŭ de bârne, scândurĭ şi tălpĭ. In Tărlungenĭ apa a dusŭ 6 case şi a stricatŭ 20, şi s'au înecatŭ o femeiă săcuiancă şi trei băeţĭ românĭ, în Cernatŭ s'a înecatŭ unŭ copilŭ ceangău de 11 anĭ.

***

Focŭ. Din Ţagŭ, comit. Solnocŭ-Dobâca, se scrie că în 6 Iulie au arsŭ acolo 15 case, împreună cu edificiile secundare aparţinĕtóre lorŭ. A căḑutŭ jertfă flacărilorŭ şi unŭ omŭ bĕtrânŭ; apoi mai multe vite, porcĭ şi diferite galiţe. Paguba se socotesce aproximativŭ la 15—20 mii fl. Păgubiţii suntŭ în mare miseriă.

***

Trachoma. In comitatulŭ Făgăraşului starea sanitară a locuitorilorŭ nu se póte numi nicĭ-decum favorabilă. In decursulŭ acestei lunĭ mediculŭ comitatului a constatatŭ cu ocasiunea visitărilorŭ făcute, că numai în comuna Oprea-Cârţişóra s'au aflatŭ 86 de inşĭ atinşĭ de bóla de ochĭ „trachoma“. In urma acésta atâtŭ locuitorilorŭ din acéstă comună, câtŭ şi celorŭ din comuna Streja-Cârţişóra li s'a interḑisŭ de a eşi afară din comună fără concesiune în scrisŭ din partea primăriei comunale.

***

Onomastica lui Kossuth. Foile unguresci spunŭ, că ḑiua numelui lui Kossuth are sĕ se serbeze la 25 Augustŭ n. cum nu s'a mai serbatŭ nicĭ-odată. Nu numai în Pesta va fi mare tămbălău, ci şi în Cluşiu, cum spune reptila de acolo, va fi mare petrecaniă. Acéstă sĕrbătorire a *detronatorului dinastiei* va fi organisată

și de guvernamentalĭ și de opoșiționalĭ și de Kulturegyletiștĭ, și se vorŭ desfăta la acele serbărĭ și procurorii, pe când Româniloră, *apĕrătorilorŭ dinastiei*, nu le értă stăpânirea ungurésca a serba diua de 3/15 Maiu! Apoi dreptate-i asta?

***

Bucatele au începutŭ a se ridica tare în prețŭ. A se vedé prețurile bursei și raportulŭ despre starea sĕmênăturilorŭ.

***

Inteligența română din Reghinŭ și giurŭ învită la petrecerea de véră îndatinată, ce se va arangia la 9 Augustŭ st. n. în sala promenadei din locŭ. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru scopurĭ culturale. Prețulŭ întrărei: de persónă 1 fl. v. a., de persónă în familiă peste 2 membri câte 70 cr. v. a. Inceputulŭ la 7 óre p. m. Reghinulŭ-săsescŭ, 18 Iuliu 1889. Pentru comitetŭ: *Dr. Alecsandru Ceușanu*, președinte; *George Șandorŭ*, vicepreședinte; *Simeonŭ Zehanu*, secretarŭ; *George Șandorŭ*, cassarŭ; *Iuliu Mera*, controlorŭ. N.B. Cu acéstă ocasiune se vorŭ produce și jocurile străbune „Călușarulŭ“ și „Bătuta“. Oferte marinimóse se primescŭ cu mulțămită și se vorŭ chita pe cale diaristică.

***

Petrecere în Tirimia mare. In 11 Augustŭ n. c. se va da o petrecere cu jocŭ în grădina școlei românescĭ gr. cat. din Tirimia mare, eventualŭ în localitățile spațióse și bine întocmite ale contetui Bethlen Marcu de acolo. Inceputulŭ la 3 óre p. m. Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. Venitulŭ este destinatŭ pentru reînoirea bisericei române gr. c. din locŭ. Suprasolvirile și ofertele se vorŭ chita pe cale diaristică. In pausă se va juca „Călușarulŭ“ și „Bătuta“. Românii doritorĭ de a lua parte la acéstă petrecere suntŭ rugațĭ a se considera prin acésta ca invitațĭ, fără a mai aștepta invitare specială. Mâncările se lasă în îngrijirea familielorŭ participatóre. — Tirimia mare, 25 Iulie 1889. Pentru Comitetŭ: Alesandru *Maiorŭ*, Romulŭ S. *Orbeanu*, Dionisiu *Simonŭ*, Eliseu *Migia*, Iuliu *Truția*, Alesandru *Bucurŭ*, Eugeniu *Răduțŭ*.

***

Tarifulŭ după zone. Direcțiunea căii ferate din Valea-Someșului face cunoscutŭ, că dela 1 Augustŭ n. c. va intra în valóre tarifulŭ după zone, și pentru calea ferată de pe acéstă vale, întocmai ca la căile ferate de statŭ.

***

Societate de înfrățire. După cum anunță Parisianulŭ „Journalŭ des Débats“, s'a formatŭ în Parisŭ o societate de studențĭ din tóte naționalitățile, cu scopŭ de a propaga înfrățirea tuturorŭ acelorŭ streinĭ, carĭ vinŭ sĕ studieze la Parisŭ. Președintele societății este D-lŭ François David, advocatŭ pe lângă curtea de apelŭ. Vice-președințĭ: D-niĭ Alexandru Sĕulescu din Bucurescĭ, studentŭ în dreptŭ, Sophocle Zaharia din Atena, licențiatŭ în dreptŭ, Tuillon, advocatŭ, Clarke. Sediulŭ acestei societățĭ e în Parisŭ, rue Serpente No. 28.

Miniștrii Baross și Weckerle în Bucurescĭ.

Miniștrii ungurescĭ de comunicațiune și de finanțe, după ce au inspectatŭ diferite stațiunĭ ale căilorŭ ferate din Ardealŭ, au mersŭ Joia trecută la Bucurescĭ.

Scopulŭ mergerei ministrului Baross la Bucurescĭ este, după cum dice „Kolozsvar“, ca sĕ mijlocéscă o comunicațiune directă pe la Predélŭ între trenurile de persóne ungare și austriace. Se scie, că căile ferate române până acum n'au statŭ în legătură nemijlocită cu căile ferate ungare pe la Predélŭ, și România până acum s'a feritŭ a avé o asemenea comunicațiune nemijlocită, din causă, cá Românii mai multe linii ferate au spre Orșova și astfelŭ au nisuitŭ ca și comunicațiunea sĕ se îndrepte spre Orșova. Deórece însĕ prin întroducerea eftinului tarifŭ cu zone pentru căile ferate ungare se presupune, că comunicațiunea de persóne între România și Viena-Budapesta va lua unŭ avêntŭ mai mare, ministrulŭ Baross ar afla de lipsă ca între România și Ungaria sĕ se întroducă pe la Predélŭ o comunicațiune directă.

Călĕtoria la Bucurescĭ a ministrului de finanțe Weckerle se presupune, că stă în legătură cu politica vamală română. Mijlocirea comunicațiunei directe pe la Predealŭ va avé, după părerea foilorŭ ungurescĭ, ca urmare și unele schimbărĭ ce se vorŭ întroduce în politica vamală.

Vinerĭ, reîntorcêndu-se miniștrii dela Bucurescĭ, au mersŭ la Tĕrgu-Mureșului, de unde vorŭ trece la Clușiu.

Politica orientală a Austro-Ungariei și noi.

Intr'unulŭ din numerii trecuțĭ amŭ amintitŭ de unŭ interesantŭ articulŭ publicatŭ de „Deutsches Volksblatt“, care apare dilnicŭ în 20,000 de esemplare. Étă ce dice între altele numita foiă:

In partea orientală a Europei, inclusivŭ Austria, locuescŭ vr'o 54 de milióne de ómenĭ, dintre carĭ 10 milióne Germanĭ și vr'o 6 milióne Ungurĭ, carĭ suntŭ anti-rușĭ, apoi vr'o 8 milióne Românĭ și vr'o 2 milióne Grecĭ „carĭ stau mai aprópe de Slavĭ“ (?), dér carĭ totușĭ caută sĕ-șĭ afirme individualitatea lorŭ. Tóte aceste popóre aspiră la crescerĭ teritoriale. Bună-óră Grecia aspiră la o mare Greciă și România la o mare Româniă cu Transilvania, Bucovina, și Banatulŭ. Aceste aspirațiunĭ își au rădĕcinile lorŭ în tradițiunĭ și legăturĭ de sânge, și decĭ trebue sĕ se țină socotélă de ele. Politica slabă a Austriei i-a înstrĕinatŭ multŭ simpatiile acestorŭ popóre; ea a pĕcătuitŭ multŭ protegiândŭ jidovimea în România. Nu mai puținŭ slabŭ s'a purtatŭ Austria, când puterile centrale și mai alesŭ Napoleona III îi oferise ocuparea principatelorŭ române, ocasiă minunată, pe care Austria o scăpà. Rusia ar avé mai multe simpatii acolo, décă, prin purtarea ei față cu Bulgaria, nu 'șĭ-ar fi datŭ planurile și poftele de cutropire pe față. Românii și Grecii i-au întorsŭ și ei acum spatele. Austria însĕ trebue sĕ caute a'șĭ câștiga o comunitate de interese cu Orientulŭ și în specialŭ cu România. *Spre acestŭ din urmă scopŭ Austria va trebui sĕ facă însemnate sacrificii, fiă chiar prin cedarea Transilvaniei, Banatului și Bucovinei pe séma României*, dér se înțelege garantândŭ drepturile populației neromâne din aceste țĕrĭ. Pe de altă parte monarchia va trebui sĕ se despăgubéscă prin ocuparea Muntenegrului și Serbiei, ocupare imperiosŭ cerută de interesele cele mai vitale ale monarchiei. *Póte că diplomația nóstră* — continuă „Deutsches Volksblatt“ — *urmăresce deja acestŭ scopŭ*. In tóte casurile Austria nu mai póte sĕ o ducă de adĭ pe mâne. Și apropierea ei de România va trebui sĕ se facă orĭ prin arătata cedare, orĭ prin viitorulŭ rĕsboiu dintre puterile aliate centrale pe de-oparte și Rusia și Francia pe de altă parte.“

La aceste observă „Democrația“ din Bucurescĭ între altele:

Până aci vorbesce fóia purŭ germană și antisemită din Viena „Deutsches Volksblatt“. Mai departe ea se ocupă de Sêrbĭ de Bulgarĭ, de Cehĭ și de Polonĭ; însĕ acele părțĭ noi le lăsămŭ pe séma celorŭ interesațĭ de-a dreptulŭ.

„In ceea ce ne privesce pe noi, amŭ avé mai malte îndreptărĭ de adausŭ arătatului articolŭ, și amŭ dori, ca diarulŭ „Deutsches Volksblatt“ sĕ ia cunoscință de ele.

„Poporulŭ românŭ nu e numai de 8 milióne, cum arată numita fóiă. *Regatulŭ românŭ* nu are 5 milióne, după cum se obicĭnuesce a se crede, ci *6,200.000 de locuitorĭ*. Afară de acésta Românĭ nu suntŭ numai în *Transilvania*, în *Banatŭ* și în *Bucovina*, ci și în *Basarabia*, unde numĕrulŭ lorŭ se ridică aprópe la unŭ milionŭ, și în *Macedonia*, unde numĕrulŭ lorŭ trece peste 800,000. *Peninsula Balcanică* tótă e *presărată de Românĭ*, până în peninsula *Casandra*, și chiar în jurulŭ *Spartei* se găsescŭ *sate românescĭ*. *Poporulŭ românŭ* nu e de 8 milióne, ci *trece peste 12 milióne de suflete*, fără sĕ ținemŭ socotélă de acei Românĭ, pe carĭ Rusia cu cnutulŭ 'i-a dusŭ peste Nistru până dincolo de Elisabetgrad, ba chiar până în vecinătatea munțilorŭ Uralĭ.

„Afară de acésta *poporulŭ ungurescŭ nu se ridică peste 5 milióne*, și e alcătuitŭ bucățĭ-bucățĭ astfelŭ, încâtŭ ei nu suntŭ 3 milióne la unŭ locŭ.“

In fine „Democrația“ observă, că Ungurii, avêndŭ comunitate de interese cu Românii din regatŭ, arŭ trebuì sĕ înțelégă, că nu prigonindŭ pe frații lorŭ de dincóce vorŭ isbuti a câștiga amiciția Românilorŭ din regatŭ.

Germanii despre Ungurĭ.

Sub titlulŭ „*Nix Daitsch*“ publică fóia oficiósă germană „Kreuzzeitung“ dela 17 Iulie unŭ articulŭ, care are în resumatŭ următorulŭ cuprinsŭ:

Ministrulŭ de culte Trefort se lăuda acum dece anĭ, că a sĕvêrșitŭ o faptă patriotică *desființândŭ școlele poporale germane* din Pesta, unde și adĭ a treia parte din poporațiune e germană, (restulŭ suntŭ Jidovĭ, Ungurĭ și alțĭ streinĭ). De atuncĭ încóce *au fostŭ prefăcute în școle maghiare alte sute de școle germane, precum și școle slave și române*. In Bănatŭ băeții din satele germane suntŭ instruațĭ (?) de învĕțătorĭ maghiarĭ, carĭ abia sciu ceti și scrie nemțesce. Gimnasiile germane, afară de cele săsescĭ din Ardelŭ, suntŭ tóte desființate, după ce au fostŭ mai ântâiu stricate prin planurĭ de învĕțămêntŭ maghiarŭ, și a fostŭ desființată și academia germană de dreptur̆ din Sibiiu. *Totŭ așa s'a făcutŭ și cu școlele române și slave*, care nu erau confesionale, afară de cele slave în Croația. *Și cu tóte acestea esistă în deplină vigóre legea, că statulŭ are sĕ înființeze școle pe séma tuturorŭ naționalităților, unde ele suntŭ în maioritate*, ér nu sĕ le desființeze și pe acelea ce le-au avutŭ.

Oficiósa germană vorbesce apoi de *regresulŭ limbii germane între Ungurĭ*, câtŭ de negligétă e chiar în școlele medii, așa că nicĭ unŭ esamenŭ de oficerŭ nu potŭ da tinerii. *Regresulŭ* acesta are importanță culturală și politică, *elŭ se sĕvêrșesce în contulŭ culturii* societății înalte maghiare, române și slave, împedecă comunicarea lorŭ comună, le isoléză, măresce contrastele naționale în poporațiune și în armată.

Limba maghiară—continuă „Kr.-Zeitung“—*nu e o limbă cultă*, ea nu se póte mĕsura cu celelalte limbĭ, față cu carĭ stă isolată. *Limba română*, precum și cea slavă, *se desvoltă în modŭ uimitorŭ* și au unŭ razimŭ în limbile surorĭ, care 'șĭ-au ajunsŭ classicitatea. *Limba ungurescă* e o limbă bastardă, *nu póte ajunge la o însemnătate culturală mai mare nicĭ chiar între hotarele Ungariei...*

Spune fóia germană apoi, cum s'a întrodusŭ limba maghiară prin terorismŭ și continuă astfelŭ:

De o ucidere însĕ a vieții intelectuale a celorlalte naționalitățĭ prin limba maghiară nicĭ vorbă nu póte fi. Inzadarŭ se négă literatura *indigenă* a Sașilorŭ din Ardélŭ, carĭ trăescŭ în patria lorŭ ungară aprópe totŭ atâtŭ de demultŭ ca și Sĕcuii... Dér și *poesia poporală indigenă* a Slavilorŭ și a *Românilorŭ* din Țéra ungurescă, Bănatŭ și Ardealŭ póte emula cu cea maghiară și e totŭ atâtŭ de îndreptățită la numirea de *patriotică*. Viéța intelectuală a acestorŭ naționalitățĭ nu o va puté înăbuși maghiarismulŭ. Acéstă viéță s'a înălțatŭ tocmai prin forța, cu care s'a validitatŭ maghiarismulŭ, dér s'a desfășuratŭ cu furiă lupta, din causă că Maghiarii ținŭ patria, comună tuturorŭ, dreptŭ o proprietate a lorŭ și forméză asupra ei prerogative și predominațiune. Parlamentarismulŭ desfrênatŭ din Pesta, ale cărui efecte revoluționare în țéră suntŭ incontestabile, a pututŭ pe lângă acésta sĕ escedeze într'unŭ modŭ, cum regimulŭ împĕrătescŭ cu anevoiă ar fi suferitŭ sĕ se întêmple în consiliulŭ imperialŭ din Viena orĭ în dietele din Cislaitania. Pressa maghiară s'a lăudatŭ mereu, că după cea englezéscă ea este cea mai liberă și mai bună presă politică, — întocmai cum totŭ ea aseménă de obiceiu și constituția maghiară numai cu cea engleză. Unŭ lucru însĕ nu mai póte face acéstă pressă, care șĭ-a doveditŭ deja forte adeseorĭ libertatea ei în ce privesce înjosirea Austriei și a Germaniei. Ea nu mai póte astupa gura pressei celorlalte naționalitățĭ, în specialŭ a diarelorŭ *române* și slave, și cu atâtŭ mai multŭ nu póte împedeca, ca ilustrarea ce o facŭ acestea adevĕratelorŭ stărĭ de lucrurĭ din Ungaria sĕ trécă hotarele acesteia... Astfelŭ bórea, cu care pressa jidano-maghiară din Pesta se încércă a acoperi cele mai murdare lucrurĭ, se desface adeseorĭ în modŭ cam neplăcutŭ prin nisce rade de lumină drastice, care arată realitatea în tótă golătatea ei.

Noi credemŭ decĭ, că atâtŭ pentru Ungaria, câtŭ și pentru Cislaitania, organisațiunea statului numai pe o *naționalitate politică* se póte întemeia, și în cadrulŭ acesteia *deosebitele rasse trebue sĕ fiă egalŭ îndreptățite*.

Ce privesce însĕ viéța culturală a Ungariei, unŭ distinsŭ membru alŭ casei magnațilorŭ din Pesta, episcopulŭ Schlauch, confirmă vederile nóstre, și terminămŭ cu cuvintele lui:

„Când e vorba de cultură ungurescă, asta nu póte însemna altceva, decâtŭ că națiunea maghiară îșĭ însușesce cultura europénă generală și dă pre lângă acésta espresiune tipului *naționalității politice*. Acéstă cultură reclamă o mare cultivare a spiritului și o înaltă consciință morală. Durere însĕ, *în Ungaria domnesce pe terenulŭ scientificŭ superficialitate, pe terenulŭ moralŭ unŭ mare regresŭ*“.

Mai lămuritŭ nicĭ că li-se póte spune adevĕrulŭ Maghiarilorŭ, carĭ au pornitŭ cruciată în contra culturii europene.

Corespondența „Gaz. Trans“.

Deșiu, Iulie 1889.

E lucru sciutŭ, că lauda de sine n'are odorŭ bunŭ, dér și aceea stă, că ocara de sine... e grețósă. In tóte ar fi bine sĕ ținemŭ calea de mijlocŭ. Nouĕ nu nĭ-a sositŭ timpulŭ sĕ fimŭ estravaganțĭ. Unulŭ prea îngâmfatŭ altulŭ prea modestŭ, de aci se póte esplica apoi greutatea ce-o simțimŭ amarŭ până în realisarea celorŭ mai intime legăturĭ familiarĭ sociale ale nóstre.

In Deșiu, în Betlénŭ, în Năsĕudŭ, în Bistrița etc. avemŭ mulțime de tinerĭ

românî cu pregătirî destoinice de-a trăi în lume, precum prosfeioniştî, diurniştî, aspiranţî de notarî etc. după cum i-au pututŭ cresce părinţii lorŭ nĕcajiţî, plugarî. Câtŭ de bucuroşî s'ar uni aceştia în căsĕtoriile lorŭ cu fete de primarî, colectorî, învĕţătorî ş. a. Dér étă buba: Sexulŭ nostru frumosŭ e năslitorŭ tare spre domniă mare: preotésă şi dómnă orî mai bine económă. Numai cu picióre le ajungŭ printre muritorî, nasulŭ şi-lŭ pórtă prin alte regiunî. Fata colectorului de-a petrecutŭ unŭ anŭ între Sascele din Bistriţa şi altulŭ între cofăriţele din Deşiu acum ea se crede gentilă domnişóră şi aştéptă pe candidatulŭ de advocatŭ orî pe aspirantulŭ de protopopŭ. Fata lui badea Tóderŭ de scie aşî scrie numele şi într'o bună diminéţă a îmbrăcatŭ rufe nemţescî ţi-o rupe din *„plecăţiune“* şi trage şi ea nădejde la unŭ teologŭ orî celŭ puţinŭ la primulŭ preparandŭ diplomatŭ.

Urmările suntŭ acestea:

1) Multe din gentiluţele nóstre rĕmânŭ la pĕtrînjei.

2) Profesioniştii şi peste totŭ individii, carî formézá *classa de mijlocŭ* între junimea dela sate şi inteligenţă, se căsĕtorescŭ cu fiice — strănepóte de-ale lui Arpád, care-i primescŭ cu braţele deschise.

3) Astfelŭ de tinerî, carî n'au trecutŭ prin tóte scólele, trăindŭ mai mult pe la oraşe ungurescî unde şî-au însuşitŭ măiestria séu profesiunea prin căsĕtorii cu fete maghiare, se renégă séu sĕ maghiariséză şi ei cei mai mulţî.

4) *Noi rĕmânemŭ* fără profesioniştî românî curaţî, *fără classă de mijlocŭ.* Banulŭ Românului, mĕduva şi puterea lui, e condamnatŭ sĕ mérgă totŭ în mânî străine.

5) *Femeile ungurónce măritate după Românî*, după ce cunoscŭ ele modulŭ de gândire, de traiu şi de lucrare a-lŭ Românului, după-ce prin bărbaţii lorŭ se întroducŭ în societatea românéscă, la balurile şi la petrecerile lorŭ, nu sciu decâtŭ sĕ critice şi sĕ-şî spele gura de totŭ ce-i românescŭ către conaţionalii lorŭ. De aci vine că abia se face vr'un balŭ românescŭ orî vr'o convenire, care sĕ n'aibă vre-o códă şi de cumva vr'unŭ condeiu de culină face sĕ se audă lipotele lorŭ şi la redacţiunea cutărei foi maghiare, acele suntŭ atâtŭ de respingĕtóre, încâtŭ şi redacţiunile se îngreţoşézá de ele — precum scimŭ din păţaniile trecute pe carî le ţinemŭ bine minte. Şi ca sĕ fimŭ drepţî observămŭ că suntŭ şi de acelea, carî se romaniséză cu totulŭ, dér prin părţile nóstre, măcar de le-amŭ căuta cu lampa lui Diogene abia credŭ că aş întêlni una orî douĕ, carî sĕ n'aibă perî pe limbă.

Faţă de acésta unŭ lucru l'aş recomanda junimei nóstre de ambe sexele şi de tustrele clasele: Indestuléscă-se fiăcare cu sângele şi némulŭ sĕu. Bage-şî fiecare minţile în capŭ şi nu trécă nimenî peste hotarulŭ legii sale. Dumnedeu a voitŭ, ca noi sĕ rĕmânemŭ Românî curaţî. Dovadă viéţa de douĕ mii de anî a poporului românescŭ, care a trăitŭ necorcitŭ cu nimenî până în diua de adî. Trecut'au peste Românî Vandalii, Gepidii, Tătarii şi Turcii lipsindŭ pe fii de tată şi pe surorî de fraţî şi totuşî puterea lorŭ n'a fostŭ în stare sĕ nimicéscă pe fii vechei Rome.

Romanii, străbunii noştri, până atuncî au fostŭ tarî şi marî până când n'au suferitŭ sĕ se corcéscă nicî sângele lorŭ, nicî moravurile şi nicî religiunea lorŭ. Până când mintea a fostŭ regină ér orgoliulŭ şi pasiunea însgărdate în lanţurile religiunei lui *Joe tunătorulŭ* sén alŭ D-deului Ceriului şi alŭ fulgerilorŭ.

Sĕ nu credî dér frate Române că puternica împĕrăţiă a protopărinţilorŭ tĕi a cădutŭ sub lovirile vandalismului. Nu! de-o miiă de orî nu! Ca roua faţă cu mĕrulŭ sănătosŭ aşa de neputincióse erau străinele îndrăsnirî şi atacurî în contra imperiului romanŭ necoruptŭ încă. Dér pe vremea vandalismului la inima acestui mĕrŭ rodeau nisce vermî, care-i consumase totŭ miedulŭ şi nu-i lăsase decâtŭ numai cója cea rumenă pe din afară. Aceştî vermî au fostŭ inmoralitatea, corupţiunea, orgoliulŭ, sumeţia şi mai multŭ ca tóte desbinările dintre fraţî.

Décă Romanii ar fi sciutŭ sĕ împrumute dela străinî — dela Grecî — numai ce-i bunŭ: cultura, artele şi sciinţa dér nu şi corupţiunea grécă, ca valurile de stâncă aşa se sfărmau órdele duşmane de braţele romane. Éta déră că corcirea cu grecismulŭ a adusŭ aievea şi perirea celui mai puternicŭ imperiu, ce-a esistatŭ vr'odată pe globulŭ nostru. Astfelŭ vulturulŭ falnicŭ alŭ Romei căduse prin pĕcatele lui la elŭ acasă, ér Vandalii aduşî de vênturile orientului, ca lăcustele prin agrii sĕmĕnaţî veni-se numai sĕ tragă sorţî pe penele lui falnice.

Dreptŭ aceea, décă e adevĕratŭ că istoria este învĕţătórea popórelcrŭ sĕ ascultămŭ şi noi de ea. Sĕ înţelegemŭ odată, ca décă imoralitatea, desbinarea dintre fraţî, pisma, mândria deşértă, îngâmfarea şi ireligiositatea au fostŭ în stare sĕ omóre pe poporulŭ celŭ mai tare din lume cu atâtŭ mai uşorŭ ne potŭ strivi pe noi, cei micî, patimile nóstre.

Trebue sĕ ne nisuimŭ din tóte puterile a dovedi, că n'amŭ ereditŭ dela strămoşii noştri numai „pĕcatele romane“, ci şi „virtutea romană“ şi de aceea sĕ ne îndestulimŭ cu sângele şi neamulŭ nostru, sĕ rĕmânemŭ Românî curaţî.

Cincinatu.

Posturî vacante.

Parochia vacantă de cl. I. *Sân-Nicolaulŭ micŭ*, diecesa Aradŭ, comit. Torontalŭ. Petiţiile, adresate comitetului parochialŭ, suntŭ a se trimite până la 2 (14) Augustŭ protopresbiterului Voicu Hamsea în Sân-Nicolaulŭ micŭ. Inainte de terminulŭ concursului recurenţii vorŭ avé a se presenta în vre-o Dumineca la biserica de acolo pentru a-şî arăta desteritatea în rituale şi predică.

Noulŭ postŭ de învĕţătóre în opidul *Sân-Nicólaulŭ mare.* Terminulŭ de concursŭ 6 (18) Augustŭ. Salarŭ: 350 fl., cuartirŭ şi alte accidenţe. Intre altele recurentele au sĕ arate: testimoniu separatŭ despre desteritatea în lucrulŭ de mână şi adeverinţă despre capacitatea de a puté propune şi cântările rituale.

Postŭ de învĕţătorŭ gr. or. în *Cernetcazŭ*, diecesa Aradŭ. Salarŭ: 172 fl., cuartirŭ cu grădină, 4 jugĕre pămêntŭ şi alte accidenţe. Recursele suntŭ a se trimite până la 6 (18) Augustŭ părintelui inspectorŭ de scóle Iosifŭ Grădinariu în Sécsány (per Vinga).

Postŭ de învĕţătorŭ şi cantorŭ gr. or. în comuna *Jaca* (Zsáka), inspectoratulŭ Orădii-marî. Salarŭ 115 fl. banî gata şi însemnate venite stolare şi în naturale. Recursele, adresate comitetului parochialŭ, suntŭ a se trimite protopopului Toma Păcală în Oradea-mare (N. magyar utcza 22 sz.) până la 3 (15) Augustŭ inclusive.

Postŭ de învĕţătorŭ şi cantorŭ gr. or. în *Chizlazŭ*, protopopiatulŭ Orădii-marî. Salarŭ în naturale 334 fl. Petiţiile, adresate comitetului parochialŭ din Chislazŭ, suntŭ a se trimite la adresa protopopului de mai susŭ până în 12 Augustŭ st. n.

Postŭ de învĕţătorŭ şi cantorŭ gr. or. în *Şusturogiu*, protopresbiteratulŭ Orădii-marî. Salarŭ în naturale 303 fl. 45 cr. Petiţiile, adresate comitetului parochialŭ din Şusturogiu, suntŭ a se trimite protopopului din Oradea-mare până în 13 Augustŭ st. n.

Postulŭ de învĕţătorŭ şi cantorŭ gr. or. din *V. Velenţia*, protopresb. Orădii-marî. Salarŭ: 300 fl. în banî, cuartirŭ, 2 orgii de lemne şi accidenţele cantoralî. Recursele, adresate comitetului parochialŭ, suntŭ a se trimite protopopului din Oradea-mare până în 7 Augustŭ st n. Recurenţii la aceste posturî au a se presenta în vre-o Dumineca orî sĕrbătóre la biserica din respectiva comună pentru a-şî arăta desteritatea în cantŭ şi tipicŭ.

Postŭ de învĕţătorŭ gr. or. în *Voivodinţî*, protopresbiterat. Verşeţului, com. Timişului. Salarŭ: 126 fl. banî gata şi însemnate venite în naturale şi alte accidenţe. — Postulŭ de învĕţătóre totŭ de acolo. Salarŭ: 300 fl. banî, cuartirŭ, 4 orgii de lemne şi 10 fl. pentru conferenţe. — Concursele suntŭ a se adresa la oficiulŭ protopresbiteralŭ gr. or. din Mercina, anume pentru postulŭ de învĕţătorŭ până la 6 Augustŭ v., ér pentru celŭ de învĕţătóre până la 16 Augustŭ v.

Insciinţare.*)

„Reuniunea femeilorŭ române din Braşovŭ“ a înfiinţatŭ, după cum se scie, unŭ ***Internatŭ,*** cu scopŭ de a instrui fetiţele aşedate aci în menajulŭ casei, precum şi în diferite lucrurî de mână, ce cadŭ în sfera unei bune económe, şi anume se învéţă aci:

a) *A pregăti totŭ felulŭ de mâncărî;* b) *A spăla şi a călca totŭ feliulŭ de albiturî;* c) *A croi şi a cóse cu maşina totŭ feliulŭ de albiturî şi vestminte;* d) *A ţese;* e) *A cultiva legumî* şi f) *Regulî higienice.*

Pentru completarea cunoscinţelorŭ câştigate în şcólă s'a întrodusŭ şi unŭ *cursŭ din religiă, limba română, limba maghiară, limba germană şi aritmetică.*

În acestŭ *Internatŭ* se primescŭ fetiţe române, carî vorŭ fi absolvatŭ celŭ puţinŭ *III (trei) clase primare* şi vorŭ fi împlinitŭ *doi-spredece anî. Tacsa pentru întreţinere şi instrucţiune este* ***12 fl. pe lună*** *plătită anticipativŭ.*

Fetiţe orfane şi sărace potŭ fi primite gratuitŭ în *Internatŭ.*

Fetiţe din Braşovŭ, carî arŭ voi sĕ petrécă în *Internatŭ numai peste di*, plătescŭ pentru tótă instrucţiunea şi pentru prândŭ şi ojină câte ***8 fl. pe lună.***

Deóre-ce numĕrulŭ elevelorŭ, ce se potŭ primi în acestŭ *Internatŭ*, este restrînsŭ, de aceea se invită părinţii *a se insinua* la subscrisa preşedintă ***până în 15 Augustŭ st. v.***

Din causa mutărei *Internatului* într'unŭ localŭ mai spaţiosŭ şi mai corĕspundĕtorŭ, *primirea elevelorŭ* se va face în anulŭ acesta, în modŭ escepţionalŭ, *din 17 până în 22 Septemvre st. v.*

La primire are sĕ aducă fiăcare elevă albiturile şi vestmintele necesare, precum şi aşternutulŭ de patŭ.

Agnes Duşoiu, preşedintă. **Lazarŭ Nastasi,** actuarŭ.

*) Suntŭ rugate şi celelalte diare române a publica acéstă insciinţare.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlinŭ, 27 Iulie. Deşi visita Ţarului în Germania este în principiu stabilită, totuşî datele despre loculŭ întâlnirei şi despre drumulŭ ce-lŭ va face diferŭ.

După „Hamburger Nachrichten“, în curênd se va presenta unŭ nou proiectŭ pentru *sporirea artileriei*, fiindcă şi artileria franceză a primitŭ érăşî nouĕ întărirî.

Frankfurt, 27 Iulie. Contesa de Paris a trebuitŭ sĕ părăséscă Francia în urma unui ordinŭ de espulsare, şi în călĕtoria sa spre Londra a sositŭ aci.

Parisŭ, 27 Iulie. Inceperea pertractărilorŭ tribunalului de statŭ s'au stabilitŭ definitivŭ pe diua de 8 Augustŭ.

Candidatura lui Boulanger pentru alegerile de departamentŭ s'a pusŭ în 92 de cantóne.

Roma, 27 Iulie. Unŭ sublocotenentŭ dintr'unŭ regimentŭ francesŭ de vênătorî, îmbrăcatŭ civilŭ, la care s'au găsitŭ desemnurî topografice, a fostŭ arestatŭ.

Petersburg, 27 Iulie. Starea marelui principe Constantinŭ s'a agravatŭ în modŭ însemnatŭ.

EDUCATIUNE.

Cum trebue sĕ-şî iubéscă o mamă copiiî sĕi?

Esperienţa ne învaţă, că acei copii stau mai rĕu în privinţa moralităţii, pe carî mamele lorŭ îi crescŭ în iubire necumpĕtată, căcî din iubire aceste mame le iartă fiilorŭ lorŭ sĕ facă orî-ce, fără a-i pedepsi. Micii copilaşî, vĕdêndŭ că n'au de cine sĕ se témă, din di în di devinŭ mai pretenţioşî şi fiindcă mama le împlinesce tóte poftele, aceştia devinŭ în urmă atâtŭ de îngâmfaţî, atâtŭ de neascultătorî şi cu o purtare aşa de necuviinciósă, încâtŭ toţî ómenii din societate se disgustă şi se scandaliséză de rĕutatea lorŭ. N'au frică de nimenî; pe mama lorŭ, pe tatălŭ lorŭ şi pe orî cine altulŭ îi consideră numai ca pe nisce mijlóce create pentru mulţumirea capricielorŭ şi poftelorŭ lorŭ nesaţióse. Copiiî crescuţî astfeliu facŭ totŭ ce le trece prin minte, nu ascultă de nimenî şi nu ascultă nicî de părinţî; mama însĕ nu le vede acestea, căcî pe ea a orbit'o iubirea faţă cu fiiî sĕi.

Copiiî crescuţî într'o astfeliu de iubire nu prea suntŭ iubitorî de curăţeniă. Când mama lorŭ 'i péptĕnă, ei începŭ sĕ strige; când ea-i spală cu apă rece, ei ţîpă câtŭ îi ia gura, vrêndŭ ca prin acésta sĕ o sparie. Şi ce face mama? — Se retrage; din „iubire“ ea încétă de a-i mai spăla, de a-i mai peptĕna şi curăţi. O, şi ce bine ar fi, décă ar sci nefericita mamă, că necurăţenia este pricinuitórea tuturorŭ bólelorŭ. Curăţenia trupului este jumĕtate din sănĕtatea omului. Décă de timpuriu ar fi dedatŭ la supunere şi ascultare pe micii sĕi născuţî, ei astădî n'arŭ plânge, nu s'arŭ văeta, când mama lorŭ îi spală şi îi péptĕnă. Cu paşî energicî trebuescŭ ei, în asemenî casurî, aduşî la supunere. Acésta nu este purtare nemilósă, precum dicŭ multe mame, ci este adevĕrată iubire. Décă copilulŭ este dedatŭ încă de micŭ la regulă şi ascultare, devenindŭ mare, elŭ nu va călca regulele şi nu va veni în atingere cu legile societăţii, la a căroru ascultare este deja dedatŭ din partea mamei sale. Astfeliu treptatŭ se va desvolta în elŭ iubirea şi reverinţa faţă cu mama lui.

Adevĕrata iubire de mamă se manifestă atuncî, când mama nu iartă fiiului sĕu nimicŭ, ce ar puté avé o influinţă păgubitóre asupra moralităţii, asupra spiritului sĕu şi asupra desvoltărei lui trupescî; când îlŭ dedă la ascultare şi nu-i trece cu vederea nimicŭ din ceea ce ar merita pedépsă; când îlŭ dedă pe copilŭ sĕ nu abuseze de drepturile mamei séu ale altora. In fine adevĕrata iubire de mamă se manifestă atuncî, când mama îlŭ dedă pe copilŭ de timpuriu la ocupaţiunî serióse, când îlŭ dedă mai alesŭ, ca ceea ce are sĕ facă, sĕ facă la timpulŭ sĕu. Mama în adevĕr iubitóre trebue sĕ dedea pe copilulŭ ei, ca sĕ spună adevĕrulŭ chiar şi atuncî, când copilulŭ scie, că pentru mărturisirea sinceră a faptului va primi pedépsă, aşa de es. când copilulŭ a greşitŭ ceva, elŭ trebue s'o spună acésta. Se'nţelege, şi în casulŭ de faţă se poftesce mai întâiu de tóte, ca toţî cei dimprejurulŭ copilului, dér mai cu sémă mama sĕ premérgă cu esemplu bunŭ.

Acésta trebue s'o aibă în vedere mamele la crescerea fiilorŭ lorŭ, ér nu iubirea aceea necumpĕtată, care tóte le iartă, tóte le ascunde. Mama, care în adevĕrŭ îşî iubesce copiiî sĕi, nu este iertatŭ sĕ dică: „Se va îndrepta băiatulŭ, după ce va cresce mare“. Indrepte-lŭ până e micŭ, pentru-ca păşindŭ în lume sĕ pótă înainta pe calea vieţei fără a avé continue ciocnirî cu legile moralei şi ale bunei-cuviinţe.

(După „M. H“.)

ECONOMIĂ.

Regule pentru păstrare.*

I.

Regulele pentru păstrare suntŭ fórte simple. *Cheltuiesce mai puţinŭ decâtŭ câştigĭ.* Acésta e cea dintâiu regulă. Totdéuna ar trebui omulŭ sĕ pună la o parte pentru

*) După Smiles-Schramm.

viitorŭ o părticică din câştigulŭ sĕu. Celŭ ce cheltuesce mai multŭ decâtŭ câştigă este unŭ nebunŭ, şi de aceea şi legea civilă tratézā pe risipitorŭ óre-cum ca pe unŭ nebunŭ, luându-i din mână în multe casurĭ libera dispunere asupra averei sale.

Regula a doua este: *Plătesce totdéuna tóte cu banĭ gata, nu face în nicĭ unŭ felŭ de împrejurărĭ datorii!* Celŭ ce face datorii, e în periculŭ de a fi înşelatŭ şi unulŭ care s'a obicĭnuitŭ a face datorii îşĭ pune onórea în periculŭ.

Unŭ vechiu proverbŭ germanŭ ḑice: „Celŭ ce'şĭ plătesce datoriile îşĭ îmbunĕtăţesce averea“.

Trăimŭ într'unŭ timpŭ când ca nicĭodată se arată înclinarea de a face datorii. Fiiulŭ învaţă dela tată, fata dela mamă sĕ împrumute; fiecare împrumută. Viaţa nóstră comercială nu se mai susţine decâtŭ din împrumutŭ esageratŭ, care nu numai róde la mĕduva ei, ci nimicesce de multe orĭ şi fericirea familiară. Décă o familiă cumpĕră numai cu banĭ gata, atuncĭ se arangézā cu ceea ce are, şi ea va puté pune câtŭ de puţinŭ la o parte chiarŭ şi avêndŭ numai unŭ venitŭ modestŭ. Décă însĕ a păşitŭ odată pe cărarea împrumutării, trebuinţele ei mergŭ totdéuna înaintea mijlócelorŭ, şi cheltuesce mai multŭ decâtŭ câştigă. Neguţătorulŭ îşĭ laudă marfa cum póte; câtŭ pentru plată nu e grabă mare, şi marfa „o putemŭ tocmai bine întrebuinţa“. Aşa merge mai departe pe povêrnişŭ; vinŭ casurĭ estraordinare, vinŭ şi nenorocirĭ, datoria cresce; acésta nu trebue însĕ sĕ-o sêmţă nimenĭ; acum omulŭ nu se mai póte restrînge făcêndŭ economiă, căcĭ ar perde creditulŭ; apoi ruşinea de a auḑi lumea vorbindŭ, că nu mai póte trăi ca înainte! Aşadér pe câtŭ se póte continuă cu îndoită putere bunulŭ traiu „din pricina creditului“.

Şi ce urmărĭ are acésta chiar şi pentru neguţătorĭ? Ei trebue érăşĭ sĕ ia marfa pe creditŭ şi pe timpŭ îndelungatŭ, ér liferanţii şi fabricanţii trebue sĕ împrumute dela bancherĭ. Celŭ ce ia pe creditŭ trebue sĕ plătéscă interese. Neguţătorulŭ însĕ nu póte sĕ socotéscă interese nicĭ pentru resturĭ de plată de anĭ de ḑile „ca sĕ nu 'şĭ pérdă muşterii“, de aceea rĕdică preţulŭ mărfii. Preţulŭ, care astfelŭ se măresce, trebue se-lŭ plătéscă consumentulŭ, cumpĕrătorul. Scumpirea mărfei vine şi dela mijlocitorii cei mulţĭ, cum a ḑisŭ Bismark, dér mai multŭ dela multele împrumuturĭ şi credite. Neguţătorii singuraticĭ nu potŭ îndrepta lucrulŭ, căcĭ décă vorŭ vinde marfa lorŭ numai pe banĭ gata, le vorŭ lua alţii muşterii, carĭ vorŭ credita.

Oamenii mai cu stare arŭ trebui sĕ premérgă cu bunŭ esemplu, plătindŭ cu banĭ gata şi celŭ mai micŭ obiectŭ ce 'lŭ cumpĕră. Şi preoţii, funcţionarii şi oficerii mai înalţĭ arŭ trebuì sĕ dea o pildă bună în acestŭ înţelesŭ, care ar înfluinţa de sigurŭ favorabilŭ şi asupra subordinaţilorŭ lorŭ.

Numĕrulŭ neguţătorilorŭ, carĭ vêndŭ numai pe banĭ gata şi a familiilorŭ, carĭ cumpĕră numai cu banĭ gata, s'a măritŭ în modŭ însemnatŭ prin unele oraşe de prin străinătate. Neguţătorii din Hanovera, unindu-se cea mai mare parte, au pusŭ ca condiţiune a comerciului plata cu banĭ gata, şi publiculŭ li-a urmatŭ bucurosŭ. Temerile că vorŭ păgubi nu s'au împlinitŭ, dér curêndŭ s'au arătatŭ marele avantage în aşa mĕsură, că cerculŭ neguţătorilorŭ, carĭ vêndŭ numai pe banĭ gata, a devenitŭ totŭ mai mare.

A treia regulă pentru păstrare este: *Nu face nicĭ-odată cheltuielĭ pe socotéla unui câştigŭ nesigurŭ, ce încă îlŭ aştepţĭ.* E cu putinţă ca câştigulŭ sĕ nu vină şi în casulŭ acesta ţi-ai măritŭ numai sarcina datoriilorŭ, de care póte nu vei mai scăpa.

Mai departe este de lipsă pentru o bună economisire, ca fiă cine *sĕ pórte socotélă într'unŭ registru (catastihŭ) despre tóte venitele şi cheltuelile sale.*

O escursiune agricolă în Transilvania.

Suntŭ multe lucrărĭ şi îmbunătăţirĭ în ramura agricolă, prin carĭ la şcóla nóstră de agricultură dela Herĕstrău nu avemŭ de locŭ ocasiune sĕ le vedemŭ, póte din causă, că nu ne permitŭ mijlócele, situaţia séu alte împrejurărĭ.

În ţéra nóstră cu tótă intensitatea producţiunii ei şi esportulŭ ei enormŭ de cereale, nu avemŭ încă culturĭ sistematice de cereale până acum, nicĭ firme modele, pe carĭ încă le-amŭ puté lua de normă în meseria nóstră agricolă. Potŭ sĕ fiă unele domenii şi moşii marĭ, ceva mai bine cultivate şi esploatate, cu firme mai bine îngrijite, dér suntŭ de totŭ prea puţine; chiar şi acestea suntŭ incomplete, căcĭ tóte suntŭ basate pe sistema de despoiare, adecă de a-i lua pământului totulŭ şi a nu-i da nimicŭ în schimbŭ înapoi.

Tocmai pentru aceea regulamentulŭ institutului nostru, pe lângă teoriile şi aplicaţiunile făcute în şcólă şi pe domeniulŭ ei, mai prevede unŭ timpŭ de escursiunĭ în luna lui Maiu, ca sĕ cercetămŭ şi sĕ vedemŭ puse în aplicaţiă cele ce amŭ auḑitŭ şi învĕţatŭ dela domnii profesorĭ în decursulŭ anului şcolasticŭ. Agricultorulŭ nu-şĭ póte perfecţiona cariera sa numai din teoriă între patru păreţĭ, cum o face acésta cu destulŭ succesŭ mecaniculŭ, anatomistulŭ, juristulŭ şi istoriculŭ. Agricultorulŭ trebue sĕ umble sĕ cerceteze şi sĕ védă într'o parte séu într'alta, sĕ străbată văi şi munţĭ, délurĭ şi câmpii, sĕ se espună influenţelorŭ climatice şi meteorologice în totŭ momentulŭ, când acésta o cere interesulŭ sĕu.

Nu esistă o altă industriă, care sĕ reclame atâta practică şi cunoscinţe diverse ca agricultura. Ca sĕ ne convingemŭ mai bine despre acestŭ adevĕrŭ, prin neobosita stăruinţă a multŭ iubitului nostru profesorŭ de agricultură, domnulŭ George Maiorŭ şi după o prealabilă concesiune a înaltului ministerŭ de agricultură alŭ României şi alŭ Ungariei, noi, elevii clasei a II-a dela şcóla de agricultură dela Herĕstrău amŭ făcutŭ o escursiune în Transilvania, ca sĕ vedemŭ firmele modele ale statului ungarŭ, din jurulŭ Făgăraşului.

In ḑiua de 15 Maiu la $1^1/_2$ óre p. m. amŭ plecatŭ cu trenulŭ dela Predealŭ spre Braşovŭ. Indată la întrarea nóstră în Transilvania amŭ vĕḑutŭ fixarea terenului (talazurilorŭ) dela linia ferată, cu gardurĭ micĭ de rechită aşeḑate în formă de romburĭ; printre gardurĭ era ţelină artificială. Intre Săcele şi Predealŭ, spre Ostŭ dela linia ferată era unŭ monumentŭ istoricŭ, ridicatŭ de Maghiarĭ în onórea celorŭ căḑuţĭ în lupta cu Ruşii. Pe ambele părţĭ ale liniei ferate, munţii erau acoperiţĭ cu masive marĭ de bradŭ, molidŭ şi fagŭ, pe marginea pădurilorŭ erau păşunĭ întinse cu cireḑĭ marĭ de vite. Priviamŭ cu uimire de o parte şi de alta grandiósele opere ale naturei, până ce amŭ sositŭ la gara din Braşovŭ.

Dela gară ne-amŭ dusŭ, ca sĕ visitămŭ şcólele române, carĭ suntŭ: liceulŭ, gimnasiulŭ realŭ, şcólele comerciale şi primare. Ele suntŭ tóte la unŭ locŭ şi formézā unŭ edificiu măreţŭ, care face fală Românilorŭ de acolo şi suntŭ clădite la anulŭ 1852, făcute şi întreţinute numai cu spese române. Aicĭ amŭ visitatŭ mai multe sale, cum e sala cea mare, cea de conferinţă profesorală, sala de gimnastică, cabinetulŭ de fisică, unde între alte aparate amŭ vĕḑutŭ şi pe celŭ de lumină electrică, pe care cu o estremă bunăvoinţă ni-l'a arătatŭ şi esplicatŭ unŭ domnŭ profesorŭ dela liceu.

Dela liceu amŭ mersŭ în Scheiu la grădina d-lui Lupanŭ, care este aşeḑată în partea SO a Braşovului şi se întinde pe cósta unui munte cu o pantă cam de 65⁰. Ea se începe dela pólele muntelui şi se ridică aprópe la acelaşŭ nivelŭ cu vêrfulŭ muntelui Têmpa. Inclinarea grădinei e spre Nord. Muntele se continuă şi dela partea cea mai ridicată a grădinei. Se mărginesce la Ost de cósta muntelui Têmpa, care o scutesce bine de vêntulŭ celŭ rece şi uscatu de crivĕţŭ, care i-ar puté strica fórte multŭ; ér în partea vestică e scutită de vênturĭ prin o perdea de pădure în partea de Nord, deşi deschisă, dér e ferită de vênturĭ de unele coline şi piscurĭ mai îndepărtate. Graţiă acestei situaţiunĭ, clima grădinei nu e rece în raportŭ cu înălţimea, la care se află; de 4 anĭ nu se scie sĕ se fi uscatŭ vre-unŭ pomŭ din causa gerului de érnă, deşi érna anului 1887/8 a fostŭ una din cele mai grele şi la şesŭ pretutindenea a causatŭ marĭ pagube. Véra încă e rĕcorósă, aşa încâtŭ cireşele stau destulŭ de frumóse până pe la 15 Augustŭ, când e raritate a găsi cireşe ca acestea. De aceea pe acestŭ timpŭ cireşele se vêndŭ cu preţurĭ fórte ridicate. Unŭ altŭ avantagiu este, că aicĭ e piaţa Braşovului, unde se potŭ vinde o mare cantitate din fructele acestei grădinĭ, ér pe de altă parte e în apropiere de linia ferată; astfelŭ o mare parte din póme le trimite la B.-Pesta şi la Viena, unde a espedatŭ şi în anulŭ trecutŭ peste 400 H.-litri de mere şi pere cu 30—40 cr. chilogramulŭ.

Ca specii de pomĭ suntŭ 75 varietăţĭ de merĭ, 45 de perĭ, şi 11 varietăţĭ de cireşĭ; suntŭ şi câţĭva castanĭ cu fructe comestibile (castanea vesca). Prunĭ nu suntŭ, din causă că érna sosesce prea de timpuriu şi prunele nu potŭ ajunge la maturitate. Grădina are o suprafaţă de 18 jugĕre.

Venitulŭ acestei grădinĭ e de 1000 fl. v. a. din carĭ, scoţêndŭ spesele de 500 fl., mai rĕmâne venitŭ curatŭ de 500 fl. v. a., adecă 27·77 fl. pe an după jugĕrŭ; pe câtă vreme ca pădure nu ar aduce nicĭ 5. fl; cu cereale nimicŭ. Unŭ jugĕrŭ e mai mare ca unŭ pogonŭ cu 14%.

In partea cea mai ridicată a grădinei se află şcóla de pomĭ; ea se face totdéuna în pământŭ nou, adecă ţelina se sparge de tómna şi se lasă astfelŭ în brasde crude, până'n primăvéra următóre, ca pe deoparte pĕtrundêndu-le aerulŭ şi gerulŭ de érnă sĕ devină mai permeabile, ér pe de altă parte, ca sĕ se superoxideze, décă cere trebuinţa. Primăvéra ţelina se cultivă cu cartofi şi după recolta acestora se sémĕnă cu semênţe de pomĭ pădureţĭ.

In anulŭ alŭ doilea séu alŭ treilea dela sĕmĕnare se altoescŭ prin apropiere, prin oculaţiă şi în despicătură. Cei altoiţĭ în despicătură se légă cu lutŭ amestecatŭ cu puţinŭ câlţŭ de cânepă, ca lutulŭ sĕ nu se crepe şi sĕ cadă josŭ. Pomii, după ce se altoescŭ, se transplântézā la loculŭ definitivŭ. Pentru ameliorarea ierbei, loculŭ dintre pomĭ se cultivă cu cartofi unulŭ séu doi anĭ, şi după recolta lorŭ, totŭ loculŭ se înţelinesce, sĕmĕnându-lŭ din nou cu trifoiu şi diferite erburĭ din familia gramineelorŭ adecă: raigras englezescŭ (bolium perenne), códa vulpei (alopecurus pratensis), poa pratensis etc. Acéstă ţelină durézā 4—5 anĭ, cênd érăşĭ se sparge şi se cultivă cu cartofi, carĭ reuşescŭ fórte bine. Aşadér pe lângă póme, fênulŭ şi cartofii sporescŭ într'unŭ modŭ considerabilŭ venitulŭ grădinei.

După ce amŭ cutrieratŭ tótă grădina, domnulŭ Lupanŭ ne-a arătatŭ şi esplicatŭ cum se culegŭ pómele cu o scară ţinută în susŭ prin ajutorulŭ a douĕ furcĭ lungĭ, carĭ formézā cu scara o piramidă trifacială ce se póte transporta uşorŭ dela unŭ locŭ la altulŭ aşa, încâtŭ se potŭ culege pómele cu mâna, din orĭ ce parte a pomului; pe lângă acestea culegĕtorulŭ mai are lipsă de unŭ sacŭ în forma celui de sĕmĕnatŭ.

Merele şi perele, după ce se culegŭ cu mâna din pomĭ, ca sĕ nu aibă nicĭ o lesiune, se punŭ grămeḑĭ sub unŭ şopronŭ, stândŭ aicĭ 10—12 ḑile ca, sĕ se svênte bine. In urmă se alegŭ cele mai frumóse şi mai sănĕtóse şi se punŭ în pivniţă pe schele făcute anume. Décă interesulŭ cultivatorului cere, ca pómele sĕ se păstreze până la recolta anului următorŭ, se punŭ numai unŭ rêndŭ pe schelă, ér décă le consumă în timpulŭ iernei, se potŭ pune în straturĭ mai gróse până la 0·25 m. După aşedare se mai caută din când în când, sĕ védă nu cumva a întratŭ vre-o pómă în putrefacţiune, pe care o şi aruncă afară. Cireşele nu se potŭ păstra mai multŭ de 8 ḑile în stare bună.

Grădina D-lui Lupanŭ face onóre nu numai proprietarului eì, ci şi nouĕ Românilorŭ. Dacă l'arŭ imita mulţĭ! D-lŭ Lupanŭ ne-a datŭ o cină alésă; ca fructe amŭ avutŭ la mésă mai multe varietăţĭ de mere din grădina mai susŭ numită, pómele erau conservate câtŭ se póte de bine, fără ca sĕ-şĭ pérdă gustulŭ séu aroma care au avut'o la culesŭ. In acea sérā încă d-nii profesorĭ ai liceului ne-au datŭ o întêlnire în frumosulŭ restaurantŭ de sub Têmpa, numitŭ „Schützenhaus.“ Peste nópte amŭ rĕmasŭ la Hotelŭ Nr. 1! diminéţa ne amŭ reîntorsŭ érăşĭ la gară, de unde amŭ plecatŭ cu trenulŭ spre Feldióra.

La gara dela Feldióra ne aştepta domnulŭ directorŭ alŭ scólei practice de agricultură de acolo. Mai întâiu amŭ trecutŭ printr'o fabrică de bere, care atuncĭ nu mai funcţiona; amŭ vĕḑutŭ mai multe aparate pentru diferite operaţiunĭ.

Scóla e cam mică, în nisce case ţĕrănescĭ vechĭ; e întreţinută de satele săsescĭ din Ţéra-Bârsei şi subvenţionată de universitatea săséscă din Sibiu. Menirea şcólei este, ca sĕ dea instrucţiă ţĕranilorŭ despre cultura sistematică a pământului, despre crescerea şi întreţinerea raţională a vitelorŭ. Elevii suntŭ toţĭ Saşĭ în numĕrŭ de 14, studiile durézā doi anĭ. Profesori suntŭ 3 şi unŭ şefŭ de esploataţiă. Totŭ bugetulŭ scólei e de 4000 fl. v. a., din carĭ 3400 fl. formézā salarele profesorilorŭ, ér restulŭ de 600 este bugetulŭ pentru întreţinerea a 14 elevĭ, adecă se dau burse pentru unŭ elevŭ pe anŭ câte 42·85 fl. = 100 lei n. Instrumentele agricole, vitele, ecaretele şi alte îmbunătăţirĭ fondiare, precum şi spesele de explotaţiă se scotŭ din veniturile moşiei.

Estinderea moşiei e de 34 jugĕre, din carĭ numai 20 suntŭ în jurulŭ fermei, restulŭ e separatŭ şi mai departe. Loculŭ arabilŭ de lângă fermă e de 12 jugĕre cu o rotaţiune de 4 anĭ, sistema Norfolk, adecă 4 table à 3 jugĕre. 1) Sfecle de zaharŭ, 2) orḑŭ cu trifoiu, 3) Trifoiu, 4) Grâu. Celalaltŭ teritorŭ, fiindŭ apătosŭ, se folosesce ca fênaţŭ naturalŭ; o mică parte, care e mai ridicată, se cultivă cu măzĕriche, cu ovĕsŭ, cartofi, fasole, hemeiu etc. Adêncimea arăturei e de 25 cm.

Ecarete mai însemnate suntŭ: unŭ grajdŭ cu o încăpere cam de 20 vite cu 2 rêndurĭ de iesle la mijlocŭ, pe dedesubtŭ e poditŭ cu betonŭ în modulŭ următorŭ: S'a pusŭ la începutŭ unŭ stratŭ de lutŭ bine bătutŭ, apoi unŭ rêndŭ de cărămiḑĭ în dungă şi peste ele unŭ stratŭ de betonŭ. Prin mijloculŭ grajdului 2 canalurĭ închise, unulŭ în lungŭ şi altulŭ în latulŭ grajdului. Canalurile se scurgŭ într'unŭ reservoriu de lângă platformă.

Mai suntŭ 2 şurĭ marĭ, una cu păreţĭ de pétră, cealaltă din stâlpĭ de stejarŭ.

Distanţa între stâlpi e de 2 metri, pe stâlpi suntŭ bătuţi laţi, paralelŭ unulŭ cu altulŭ în sensulŭ lungimei păreţilorŭ, distanţa între ei este de 40 cm., aşa că décă se punŭ scândurĭ pe toţi laţii dela unŭ părete la celalaltŭ, formézâ o schelă cu mai multe etaje, pe carĭ se pune nutreţulŭ, ca sĕ se usuce. La mijloculŭ şurei este unŭ comportimentŭ pentru tăerea nutreţului, unde se şi află o maşină pentru scopulŭ acesta. Şura cea cu păreţĭ de pétră servesce pentru cereale. Se mai află unŭ şopronŭ, în care se ţinŭ instrumentele agricole, carĭ suntŭ următórele: Unŭ plugŭ universalŭ, unulŭ schimbătorŭ şi 2 sistemŭ Vidács, o maşină de sĕmĕnatŭ grâulŭ în rândurĭ, şi alta pentru cucuruzŭ, grape, prăşitóre mecanice etc.

Inventarulŭ de vite. Boi nu suntŭ; tótă moşia se lucrézâ cu 2 cai marĭ, mai suntŭ doi cai surĭ pentru trăsură de rassă Poni şi unŭ calŭ tinĕrŭ de Ungaria.

Vacĭ erau 14, dintre carĭ 3 erau de Pinzgau şi 11 Mürzthal. Cele de Pinzgau sunt albe la pĕrŭ, înalte, uscăţive micĭ la capŭ şi bune de lapte, una dă pe ḑi 14 litre de lapte, 9 din vacile de Mürzthal erau cu lapte şi 2 mai tinere suntŭ sterpe. Rassa Mürzthal e frumósă, grasă şi de colóre roşcată cu pete albe. Cantitatea de lapte, ce dă o vacă pe anŭ, este 1600—2000 litre. Vacile suntŭ îngrijite şi mulse de elevii şcólei. O parte din lapte 'lŭ facŭ untŭ şi'lŭ vêndŭ cu 1·30 fl. chilogramulŭ Curţii regale din România, ér o parte, după ce se rĕcoresce, se vinde próspĕtŭ cu 8 crucerĭ chgramulŭ = 20 banĭ. O vacă costă 180 fl. v. a. = 400 lei n.

Platforma de gunoiu e aşeḑată în partea de nordŭ a grajdului şi e încunjurată cu plantaţiunĭ de arborĭ, că astfelŭ platforma, fiindŭ mai puţinŭ espusă raḑelorŭ solare, degajarea şi perderea amoniacului e mai mică şi gunoiulŭ se conservă mai bine. Suprafaţa platformei e dreptunghiulară, fundamentulŭ e ca şi padimentulŭ grajdului, la mijlocŭ e mai încovoiatŭ, ca sĕ se pótă strînge urina în reservoarŭ, cu care se stropesce totŭ la 2 ḑile odată. Când platforma ajunge la înălţimea de 1·5 m., se acopere cu pământŭ şi stă aşa o jumĕtate de anŭ, până se întrebuinţézâ.

In Feldióra este unŭ depositŭ micŭ de armăsarĭ ai statului, pentru bătutulŭ iepelorŭ din satele mai de aprópe. Armăsarii de toţi suntŭ 4: 1 arabŭ, de colóre auriă; 2 normanḑĭ, murgĭ, unulŭ negru, englezŭ. Amŭ fostŭ de faţă până s'au bătutŭ 3 iepe; taxa pentru o fecundaţiă depinde de rassa armăsarului, dela 1—5 fl. Armăsarii suntŭ îngrijiţĭ de militarĭ; ei ţinŭ unŭ registru, în care însémnă anulŭ luna şi ḑiua baterei, provienţa şi etatea epei şi a armăsarului.

In Ungaria aprópe la 5—6 sate se află câte unŭ depositŭ de armăsarĭ. Astfelŭ a ajunsŭ Ungaria sĕ-şĭ îmbunătăţéscă fórte multŭ rassa cailorŭ. Acestŭ esemplu ne-ar servi şi nouĕ de modelŭ pentru ameliorarea cailorŭ noştri. Ar fi de doritŭ, ca şi la noi sĕ se înfiinţeze astfelŭ de staţiunĭ de armăsarĭ, sĕ nu mai lăsămŭ ca iepele sĕ fiă bătute de armăsarĭ rĕi, bĕtrânĭ, diformĭ, prea tinerĭ, disproporţionaţĭ sĕu cu alte defecte.

Amŭ visitatŭ şcóla română şi câteva case şi instalaţiunĭ ţĕrănescĭ; locuinţa şi ecaratele curţii suntŭ higienice, bine îngrijite şi corĕspunḑătóre cu studiulŭ lorŭ de cultură. Stradele suntŭ largĭ şi drepte, casele aşeḑate în rîndŭ. Acum se lucrézâ în Feldióra la comassarea pământului, care de sigurŭ va da unŭ nou avêntŭ agriculturei. Ţĕranii de acolo cultivă cu toţii sfecle de zaharŭ pentru fabrica dela Bod. Maja metrică s'a tocmitŭ cu câte 80 cr. v. a.

Pe la 12 óre a. m. amŭ plecatŭ cu trăsurile spre Şercaia; până acolo amŭ trecutŭ prin mai multe sate, şi anume prin Măieruşŭ, satŭ frumosŭ; locuitorii lui suntŭ Românĭ şi Saşĭ. Eşindŭ din hotarulŭ acestei comune, amŭ apucatŭ pe o vale frumósă, aşa numită Valea Bogăţii, pe ale cărei cóste erau pădurĭ marĭ de stejarŭ, fagŭ, mestécănŭ şi arinŭ. Pe fundulŭ văii păsceau cireḑĭ marĭ de vite. Trecêndŭ de pădure, amŭ întratŭ în satulŭ Hoghis, ai cărui locuitorĭ suntŭ Ungurĭ şi puţinĭ Românĭ; aicĭ amŭ vĕḑutŭ clădirĭ sistematice şi cultura hemeiului întinsŭ pe sîrmă. Din Hoghis amŭ întratŭ în comuna Fântâna şi de aicĭ în Cuciulata, ambele comune suntŭ locuite de Românĭ. (Va urma.)

Sĕmĕnăturile.

Raporte oficialĭ dela 16—22 Iulie constată următórele:

In părţile de josŭ secerişulŭ este terminatŭ aprópe peste totŭ — afară de ovĕsŭ. Probele făcute cu trieratulŭ arată resultate slabe, mai puţinŭ ca de mijlocŭ.

Grâulŭ. D'a stânga Dunărei peste totŭ este slabŭ. Pe unele locurĭ sĕmĕnăturile suntŭ încă verḑĭ. Abia în sĕptĕmâna asta se vorŭ pute secera. Dér şi aicĭ va fi slabă recóltă. Pe lângă Tisa, în unele locurĭ abia o se iésă sĕmênţa. Intre Tisa şi Murĕşŭ recoltă de mijlocŭ. In Transilvania şi mai puţinŭ. Calitatea se schimbă după ţinuturĭ şi comitate. In genere este mai puţinŭ ca de mijlocŭ. Causa recóltei slabe este căldura cea mare şi tăciunele.

Sĕcura, cu puţine escepţiunĭ, e secerată aprópe tótă. Acum se trieră. Recólta divergézâ. In genere este slabă, deşi pe unele locurĭ este bunişóră.

Ovĕsulŭ s'a mai îndreptatŭ. Recólta ca şi la sĕcară.

Orzulŭ nu corĕspunde aşteptărilorŭ nicĭ calitativŭ nicĭ cantativŭ. Calitatea va fi acomodată mai multŭ pentru îngrăşare.

Cucuruzulŭ, de nădufulŭ şi seceta mare, începe a se veşteḑi pe unele locurĭ. Ploi suntŭ fórte de lipsă pentru formarea grăunţelorŭ.

Legumele au lipsă de plóe. *Cânepa* şi *inulŭ* au datŭ o recóltă bună de mijlocŭ. *Cartofii* au lipsă de plóiă şi începŭ a se veşteḑi, încâtŭ este témă, că recólta nu va corĕspunde aşteptărilorŭ.

Napii de zaharŭ şi nutreţŭ stau binişorŭ, pe unele locurĭ de mijlocŭ. Au lipsă şi ei de plóe.

Viile suferŭ de căldură. Strugurii se adună la olaltă; décă ar avé plóe, s'ar îndrepta.

Póme suntŭ puţine.

Ni-se scrie: In părţile Betleanului grânele de tómnă abia ne vorŭ reda sĕmênţa. Fênŭ tare puţinŭ. Vitele n'au nicĭ unŭ preţŭ. Suntemŭ îngrijaţĭ, că óre cu ce ne vomŭ plăti dările şi astupa nevoile ce apasă pe umerii nostri. In tómna trecută amŭ aratŭ şi amŭ sĕmĕnatŭ multŭ, — şi acum dobêndimu tare puţinŭ. Grele vremurĭ au mai ajunsŭ sĕ vĕḑă şi bieţii plugarĭ cu barbă, munciţĭ de douĕ orĭ, cu mintea şi cu corpulŭ.

Tipurĭ din viéţa animalelorŭ.

Pentru poporŭ şi tinerime de Dr. Carol *Rothe*.

Traducere liberă.

Animalele vertebrate.

Mamiferele.

(Urmare.)

Pisma cânelui de vênatŭ iezurĭ.

Cumcă acéstă urîtă scădere spirituală o aflămŭ şi la animale, arată cu totdeadinsulŭ întêmplarea următóre, observată de marele scriitorŭ şi pretinŭ alŭ animalelorŭ, Brehm. Anume: Tatălŭ sĕu avea unŭ felŭ de câne cu picióre scurte şi corpŭ lungŭ de vênatŭ iezurĭ, precum şi unŭ câne ce păzia casa, carĭ întotdéuna erau în ceartă la olaltă. Cânele de vênatŭ de regulă o lua la fugă, şi numai atuncĭ stătea până la sfirşitulŭ luptei, când amêndoi într'atâta s'au muşcatŭ, încâtŭ fuga le era cu neputinţă. Atuncĭ se rostogoliau încăeraţĭ amêndoi pe trepte la vale până'n grădină sĕu în gardulŭ celŭ de mărăcinĭ, ba încă şi în vale, unde apa cea rece apoi îi despărţea.

Odată s'a îmbolnăvitŭ cânele de vênatŭ iezurĭ. In potriva tuturorŭ mijlócelorŭ întrebuinţate pentru însănĕtoşarea lui, elŭ s'a îmbolnăvitŭ şi mai tare şi noi ne temeamŭ, că o sĕ móră. Atuncĭ s'a cugetat mama mea a mai face o încercare spre a-l scăpa dela mórte. Ea aduse într'un blidŭ bucatele cele mai gustóse şi le aşeḑă lângă bolnavŭ. Elŭ se ridică, se uită cu durere la bucăţelele cele frumóse de carne şi ostenitŭ, se puse érăşi josŭ, ca sĕ zacă. Acum chiămă mama mea cânele ce păzia casa, ca sĕ mânce elŭ bucatele ce nu-i plăceau bolnavului. Indată ce a vĕḑutŭ bolnavul de mórte, că inimiculŭ sĕu s'a apropiatŭ sĕ mănânce din bucatele puse înaintea lui, se ridică pe picióre şi, legănându-se ameţitŭ încolo şi încóce, se părea că a căpĕtatŭ o nouă viéţă. Indată-ce se vĕḑu însĕ pe picióre, năvăli ca turbat asupra inimicului sĕu, se încăeră cu elŭ şi'lŭ muşcă fórte tare, dér a fostŭ şi elŭ muşcatŭ, de i-a datŭ sângele pentru îndrăsnéla sa şi aruncatŭ la o parte de către inimiculŭ sĕu. In urma întărîtărei acesteia bolnavulŭ căḑŭ ca mortŭ la pământŭ, curêndŭ însĕ şi-a venitŭ în fire şi s'a însănĕtoşatŭ în scurtŭ timpŭ.

Dispreţulŭ unui câne de vênatŭ.

Scriitorulŭ Scheitlin a cunoscutŭ unŭ câne cu numele Basco. Proprietarulŭ cânelui era unŭ vênătorŭ vestitŭ. Din douĕḑecĭ de puşcăturĭ asupra sĕlbătăciunilorŭ sburătóre arareorĭ se întêmpla sĕ greşéscă vre-odată. Cânele a fostŭ deprinsŭ fórte bine cu acéstă împrejurare. Intr'o ḑi a venitŭ din oraşŭ unŭ prietinŭ alŭ vênătorului, care scia sĕ umble mai bine cu péna decâtŭ cu puşca. Elŭ rugă pe prietinulŭ sĕu, care era totodată şi îngrijitorŭ peste pădurĭ, sĕ-i dea libertate sĕ mérgă la vênatŭ. Acesta numai decâtŭ îi şi împlini dorinţa, dér totodată în glumă îi ḑise: „Sĕ aibĭ, iubite prietine, fórte bine grije şi sĕ nu'mĭ iai în nume de rĕu, décă'ţĭ facŭ cunoscutŭ, ca sĕ puscĭ bine, căcĭ décă nu, cânele meu Basco o ia acésta în nume de rĕu. — Vênătórea se începe — în curêndŭ a simţitŭ Basco o grămadă de găinĭ şi după aceea a statŭ pe locŭ. Primindŭ porunca sĕ le stêrnéscă, elŭ aşa a şi făcutŭ. Găinile sbóră, puşca a trăsnitŭ, însĕ nicĭ o găină n'a căḑutŭ josŭ. Basco se uita uimitŭ împrejurŭ şi se părea că şĭ-a perdutŭ tótă voia. Dér totuşĭ mai merge cu vênătorulŭ şi găsesce mai încolo o altă grămadă de găinĭ. Dér nicĭ de astădată n'a puşcatŭ vênătorulŭ nimicŭ. Acum se uită Basco lungŭ la vênătorŭ şi, ca şi cum ar fi cuprinsŭ de unŭ dispreţŭ, fugi către casă. Intélnindu-se după mai mulţĭ anĭ cu acelaşĭ vênătorŭ, nimenĭ nu l'a putută îndupleca sĕ mérgă érăşi la vênatŭ; aşa de adâncŭ s'a fostŭ înrădĕcinatŭ în elŭ dispreţulŭ faţă cu vênătorulŭ celŭ slabŭ.

Pedepsirea dogei.

Doga are o fire tare neplăcută. Ea fiindŭ fórte aplecată sĕ muşce şi poftitóre de domniă, atacă atâtŭ pe omŭ, câtŭ şi pe animalŭ; pe animale mai slabe în puterĭ le muşcă aşa, încâtŭ numai decâtŭ morŭ; dér se încumétă a ataca chiar şi animale mai tarĭ decâtŭ ea. Odată însĕ a păţit'o o dogă; anume pe o corabiă zăcea liniştitŭ unŭ câne mare de nĕmulŭ celorŭ din Fundlandia nouă, când étă că deodată este atacatŭ cu-o îndrăsnélă mare din partea unei doge. Inzadarŭ se încerca animalulŭ a se scăpa de miculŭ sĕu pismaşŭ. In urmă îi vine unŭ cugetŭ bunŭ. Fără întârdiere fuge cu doga, ce era acăţată de grumazulŭ sĕu, la căldarea cea mare, în care clocotia rĕşina şi a înmuiatŭ pe dogă cu piciórele dinapoi în căldarea cu rĕşină. Hăulindŭ se descaţă doga şi cu greu s'ar fi mai acăţatŭ érăşi de vre-unŭ câne de Fundlandia, după ce aşa de rĕu a fostŭ pedepsită odinióră pentru îndrăsnéla sa.

Inţelepciunea unui câne miţosŭ.

Cânele miţosŭ este unulŭ dintre cei mai ascultătorĭ cânĭ. Elŭ arată adeseorĭ urme despre aceea, că el îşĭ socotesce bine înainte lucrurile, ce are sĕ le îndeplinéscă; acésta se póte vedé din întêmplarea următóre: Intr'unŭ oraşŭ, ce era împovăratŭ şi cu darea de cânĭ, au fostŭ prinşĭ de către hingheriu toţĭ acei cânĭ, carĭ nu aveau semnulŭ acăţatŭ de gât (sgarda), ceea-ce arată, că pentru ei s'ar fi plătitŭ darea, şi închişĭ într'o şură mare şi ţinuţĭ acolo óre-care timpŭ, până aveau sĕ-i scótă domnii lorŭ, sĕu de nu, atuncĭ trebuiau sĕ fiă beliţĭ. Pe când toţĭ ceilalţĭ cânĭ marĭ şi micĭ erau fórte neliniştiţĭ şi se văetau cu durere pentru libertatea perdută, unŭ câne miţosŭ şedea liniştitŭ într'unŭ ungheţŭ. De acolo se uita la neorênduiéla ce domnia în şură şi băgă şi aceea de sémă, cum se deschidea uşa şurei; numai decâtŭ elŭ s'a folositŭ de acéstă descoperire. Stândŭ pe piciórele dinapoi, elŭ a apăsatŭ cu o labă de clénţa dela uşă, deschise uşa şi după elŭ eşi tótă céta celorŭ prinşĭ afară din prinsóre, lătrândŭ voioşĭ fiăcare a mersŭ acasă la domnul sĕu.

*

Cânele miţosŭ scie sĕ se şi mire. Unŭ astfelŭ de câne a urmăritŭ odată unŭ corbŭ. Când s'a apropiatŭ de corbŭ, acesta stătu în locŭ şi strigă din rĕsputerĭ: „mişelule, mişelule!“ Acésta a fostŭ totuşĭ prea multŭ pentru câne, ca o pasĕre sĕ rostéscă cuvinte omenescĭ; elŭ deveni zăpăcitŭ şi lăsă pe sĕrmanulŭ corbŭ sĕ-şĭ urmeze calea. (Va urma.)

Higienă.

Efectele beuturei berei pe stomaculŭ golŭ.

Bună-i berea? Bună ḑeu, — îmĭ veţĭ rĕspunde, — mai cu sémă când e caldŭ şi când berea-i próspĕtă. Dér vorba e, că nu totŭ ce-i bunŭ la gustatŭ, este şi folositorŭ, şi érăşĭ, nu totŭ ce-i folositorŭ este şi bunŭ în orĭ-ce timpŭ. Aşa d. es. unŭ renumitŭ fisiologŭ rusŭ, după mai multe încercărĭ făcute mai întâiu cu sine însuşĭ, apoi cu alţii, şi afară de asta făcêndŭ esperienţe şi cu diferite sucurĭ de stomachŭ, a constatatŭ, că berea nu ajutură mistuirea şi de aceea facŭ rĕu ómenii aceia, carĭ înainte de prânḑŭ beu bere, sub cuvêntŭ, că prin acésta li-se deschide pofta la mâncare. Invĕţatulŭ Rusŭ încă recomandă a se bé peste ḑi bere, deórece berea este nutritóre, dér nu sfătuesce a se bé înaintea prânḑului, ér la prânḑŭ, elŭ ḑice că la totŭ casulŭ mai bunŭ este vinulŭ, decâtŭ berea. Berea turbure şi neprospĕtă, ḑice învĕţatulŭ Rusŭ, că ar fi bine sĕ se opréscă de a se vinde, deórece strică şi împedecă mistuirea. Dintre materiele ce se află în bere singurŭ estractulŭ de malata este, care în mĕsura în care se cuprinde în bere, influinţézâ rĕu asupra mistuirei. Celelalte materii (apă, sărurĭ, alcoholŭ, hemeiu) influinţézâ bine.

Din traista cu minciunile.

Era iute de picióre.

Unŭ Românŭ întâlnesce pe unŭ Cioroiu mergêndŭ cu capulŭ golŭ şi tristŭ.

„Ce umbli cu capulŭ golŭ, mĕi Ţigane, orĭ ţi-a luatŭ Dumneḑeu pe Culiţă alŭ tĕu?“

— Mi-l'a luatŭ, n'ar avé parte de el!

„Lasă, nu fi tristŭ, că de bună sémă o fi ajunsŭ Culiţă tocmai în sînulŭ lui Avramŭ.“

— O fi ajunsŭ necuratulŭ de elŭ, că era iute de picióre.

Că dóră am lipit'o.

„Mĕi Ţigane, scii rêndulŭ la biserică?“ întrebă unŭ Românŭ pe unŭ Faraonŭ, care mai desŭ se tămâia prin cârciumă, decâtŭ în biserică.

— D'apoi cum sĕ nu sciu, că dóră eu cu Dada am lipit'o.

A mai și petrece.

Unŭ Cioroiu bătea pe mumă-sa cumplitŭ. Tocmai atuncĭ trecea p'acolo un Românŭ, care-lŭ întrebă:

„De ce bațĭ pe mumă-ta, mĕĭ Țigane?"

— Ca sĕ'i trécă de fóme, rĕspunse Faraonulŭ.

„Apoi trece-i-a?"

— Décă i-a trece, trece, décă nu, a mai și petrece. S. M.

MULTE SI DE TOATE.

Spintecătorulŭ Jack.

De pe la a. 1887 s'au descoperitŭ în Londra nisce omorurĭ de totŭ crâncene. Unŭ necunoscutŭ, care se numesce pe sine *Jack spintecătorulŭ*, are o patimă de totŭ înfricoșată — spintecă femei și le aruncă în stradele cele mai umblate. In 17 Iulie a. c., nóptea, în Castlé Alley, în nemijlocita apropiere de Whitechapel, unde s'au întêmplatŭ și mai înainte omorurile, se găsi cadavrulŭ unei femei spintecatŭ și ciungăritŭ, întocmai ca și celelalte jertfe. Este de însemnatŭ, că partea acésta a Londrei, de când s'a arătatŭ acestŭ monstru, este păzită necontenitŭ nu numai de poliția, ci și de comitete de cetățenĭ, formate anume pentru scopulŭ acesta.

De optŭ lunĭ ucigașulŭ n'a datŭ nicĭ unŭ semnŭ de viéță. Acum domnesce în Londra mare grózá, că acestŭ duhŭ diavolescŭ érá-șĭ va începe regulatŭ meseria. Poliția a făcutŭ cercetărĭ numai decâtŭ în suburbiulŭ întregŭ, visitândŭ tóte localele, pe carĭ aveau prepusŭ. Dér înzadarŭ. Ucigașulŭ nu s'a descoperitŭ.

Étă jertfele lui:

1. în dína de Crăciunŭ 1887, — o necunoscută,
2. la 7 Aug. 1888, — d-na Martha Turner,
3. „ 31 „ „ „ Nicholls,
4. „ 7 Sept. „ „ Chapman,
5. „ 30 „ „ „ Elisabeta Strida,
6. „ 31 „ „ „ Eddowes,
7. „ 9 Nov. „ „ M. J. Kelly,
8. „ 17 Iulie 1889 „ Alice Mackenzie.

Pe aicĭ se vede, că omorurile se întêmplă regulatŭ, vĕra și érna. Din díua de Crăciunŭ 1887 a pausatŭ monstrulŭ până'n Augustŭ 1888, de asemenea din Noemvre 1888, până'n Iulie 1889. Din acestea se conchide, că în restimpurile acestea fĕraturbatŭ nu petrece în Londra, póte că'n timpulŭ acesta petrece în temnițe pentru alte crime, orĭ dóră e unŭ matrosŭ, care comite fărădelegile numai când se reîntórce în Londra.

In contra poliției domnesce astădĭ în Londra mare fierbere. Se díce, că décă se va descoperi acestŭ ucigașŭ, atâtŭ ministrulŭ dela interne, câtŭ și președintele poliției vorŭ trebui sĕ-șĭ depună funcțiele.

*

Medicĭ de femei.

In Anglia au căpĕtatŭ până acum dreptulŭ de a funcționa ca medicĭ nu mai puținŭ, ca 73 dame. Din acestea, 22 locuescŭ în Londra, 16 în alte orașe din Anglia, 17 în India, restulŭ suntŭ împrăsciate în diferite țĕrĭ. Dr. Keser, corespondentulŭ din Londra alŭ díarului „Semaine médicale", împărtășesce următórele: Cea dintâiu, care a luatŭ în Londra diploma de doctorŭ, este dómna Scharlieb, femeiă cam de 40 anĭ. Ea a înființatŭ în India la 1883 spitalulŭ „Royal Victoria Hospital" pentru bóle femeescĭ. De acolo rentorcêndu-se în Londra, ocupă în New Hospital for Women catedra pentru medicina criminală. Ea se bucură de o praxă fórte estinsă. In linia a doua vine d-na Garett-Anderson, care a luatŭ doctoratulŭ în Parisŭ la 1870. Ea are marĭ merite pentru înființarea spitalului de femei de mai susŭ. La acesta ordinéză ca medicĭ numai dame, pecând autoritățile medicale funcționéză numai la consultărĭ. Spițeria încă o conduce o domnișóră. Școla medicinală pentru femei are 18 profesorĭ, dintre carĭ patru femei. D-na Garett-Anderson este decanésa institutului și propune medicina internă. Elevele trebue sĕ fiă împlinitŭ 18 anĭ, când întră în institut. In anulŭ trecutŭ au studiatŭ aicĭ 91 dame. Cele mai multe din ele au depusŭ la Universitate esamenŭ cu succese strălucite. La studiu suntŭ însuflețite de unŭ focŭ sfântŭ și învingŭ tóte piedecile, ca sĕ-șĭ ajungă scopulŭ. — Dintre tóte țĕrile din lume póte numai Anglia este țéra în care femeile suntŭ deplinŭ îndreptățite sĕ funcționeze ca doctorĭ. Sĕ lăsămŭ tóte considerațiile teoretice la o parte, și sĕ constatămŭ simplu, că femeile-doctorĭ aducŭ bune servicii nu numai în Anglia, dér și în India, unde se află o populațiă de 40 milióne femei, carĭ suntŭ oprite sĕ aibă medicĭ de bărbațĭ.

*

Vacanțe preoțescĭ. Lege contra brânzei.

Se scrie din New-York: Din pĕcătosulŭ orașŭ Cincinati ne vine scirea, care va produce adevĕrate furtunĭ spre médă-nópte, cu deosebire în orașulŭ iubirei deaprópelui Filadelfia, în orașulŭ bisericilorŭ Brooklyn, și'n orașulŭ manierelorŭ alese Boston. Trei partide bisericescĭ din metropola amintită au provocatŭ o mișcare, care n'are de scopŭ nicĭ mai multŭ, nicĭ mai puținŭ, decâtŭ închiderea bisericelorŭ pe timpulŭ lunilorŭ Iulie, Augustŭ și Septemvre. Domnii preoțĭ încă vorŭ sĕ'șĭ aibă vacanțele lorŭ. Preotulŭ, care stă în fruntea acestei mișcărĭ, declară într'unŭ cerculară adresatŭ frațilorŭ evlavioșĭ, următórele: „Décă va succede tartorului rĕutățilorŭ, care se numesce Belzebulŭ, sĕ amăgéscă inimile oilorŭ nóstre, atuncĭ în Octomvre vomŭ păși în contra lui cu mai marĭ puterĭ, încâtŭ cu urlete se va duce îndĕrĕtŭ în mocirlele iadului."

In Pennsylvania, în care statŭ suntŭ multe societățĭ de temperanță contra bĕuturilorŭ spirtuóse, se va aduce o lege de totŭ curiósă. Mâncarea brânzei se va opri prin lege. Unŭ capŭ deșteptŭ a descoperitŭ adecă, că brânza ațîță gustulŭ de bĕutŭ (se'nțelege spirtuóse) și că prin urmare, sĕ se opréscă consumarea ei. Mai ciudatŭ este, că unele ținuturĭ au primitŭ idea cu tótă seriositatea.

*

Pentru beutorii de bere.

Directorulŭ de poliția din Kassel, contele Königsdorff, a datŭ următórea ordinațiune:

„S'a adeveritŭ pe deplinŭ îndreptățirea reclamelorŭ dese, că în multe localurĭ de bere de aicĭ păharele nu suntŭ umplute cu bere până unde ar trebui, ci în parte mare se umplu cu spumă. Prin urmare de cele mai multe orĭ óspele nu capĕtă cuantulŭ de bere, pe care'lŭ plătesce. Deórece în basa § 263 alŭ codicelui penalŭ suntŭ admoniațĭ toțĭ birtașii, învitŭ publiculŭ, ca ‚décă și pe viitorŭ nu li se va servi berea cum se cade, sĕ facă arĕtare poliției séu organelorŭ ei, pentru-ca respectivii sĕ se pótă pedepsi".

Procederea direcțiunei polițienescĭ din Kassel ar fi bine sĕ se imiteze și în alte părțĭ, unde de asemenea „bórtele" suntŭ prea marĭ.

*

Giuvaerele Șahului.

Șahulŭ făcêndŭ lordului Salisbury o visită la moșiă, la o stațiune băgă de sémă, că i-s'au perdutŭ tóte giuvaerele, carĭ representă o valóre de 12 mil. fl. Păzite de patru servitorĭ, giuvaerele, carĭ se aflau într'o pungă mică négră, au fostŭ puse la olaltă cu bagajulŭ de unde s'au făcutŭ deodată nevĕdute. S'a trimisŭ numai decâtŭ unŭ trenŭ separatŭ la Londra. Cei patru servitorĭ au rĕscolitŭ tóte odăile palatului Buckingham, ba și grajdurile. Dér înzadarŭ. In fine s'a găsitŭ punga neatinsă într'o lădiță a trăsurei, cu care s'a transportatŭ bagajulŭ la gară.

*

Tragediă familiară.

Maria *Budicki*, o femeiă de cetățênŭ mai alésă din Agram s'a sinucisŭ în vila ei, tăindu-șĭ gâtulŭ cu unŭ briciu. Nefericita s'a sinucisŭ de supĕrare, din causă că fiică-sa, o bĕétă de 16 anĭ, dispăruse din casă. Acésta era logodită cu unŭ tînĕrŭ juristŭ, Ljubics, care defraudase nisce banĭ adunațĭ pentru o escursiune la Parisŭ, și pentru acestŭ faptŭ era urmăritŭ. Tatălŭ fetei ilŭ oprise sĕ-i mai între în casă.

*

Pedépsă aspră.

Căpitanulŭ: Sergente, însémnă-țĭ odată: soldatulŭ Frige-linte pentru negligență va căpĕta numai pâne cu apă.

Sergentulŭ: Mĕ rogŭ, domnule căpitanŭ, de asta nu se va supĕra tare, pentru că e vegetarianŭ.

Căpitanulŭ: Ce spui? Atuncĭ de pedépsă trei díle sĕ mănânce numai carne și supă!

*

Unŭ raiu pentru fete.

In Japonia nu esistă fete bĕtrâne. Décă o fată nu se póte mărita până la o etate anumită, autoritățile se ocupă însе-le de acéstă afacere și-i alege unŭ bărbatŭ pe care trebue sĕ-lŭ priméscă.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Iulie are 31 díle. Cuptorŭ.

1889 Dílele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	16 S. Muc. Atinogen	28 Inocențiu	4. 28	7. 32
Lunĭ	17. † M. Marina	29 Marta	4. 29	7. 31
Marțĭ	18 M. Iachint și Emilŭ	30 Avdon	4. 30	7. 30
Mercurĭ	19 Cuv. Macrina	31 Ignat Loiola	4. 32	7. 28
Joi	20 (†) **S. Prorocŭ Ilie**	**1 Aug.** Petru	4. 33	7. 27
Vinerĭ	21 C. Simeonŭ și Ioanŭ	2 Porțiuncula	4. 35	7. 25
Sâmb.	22 † S. Maria Magdal.	10 Laurenție	4. 36	7. 24

Tĕrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 22 Iulie n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 132.673 capete, la 23 Iulie au întratŭ 1606 capete și au eșitŭ 1072 rĕmânêndŭ la 23 Iulie unŭ numĕrŭ de 133.207 capete. — Se notéză: marfa *ungurescă* veche, grea dela 47 cr. până la 48 cr. marfă *ungurescă* tineră grea dela 5(cr. până la 50½ cr., *de mijlocŭ* dela 50½ cr. până la 51 cr. —*ușóră* dela 51 cr. până la 51 cr. — *marfă, țĕrănescă* grea dela 51 până la 51 — cr. — *de mijlocŭ* dela 49½ cr. până la 50 cr.—*ușóră* dela 50 ½ cr. până la 51 cr — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr' însĕ transito ușóră dela — cr. până la — cr. transio dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sĕrbescă* grea dela 49½—50— cr. transito, mijlociă grea dela 49½—50 cr. transito, ușóră dela 49½50— cr.— Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ no ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu 4½.

Bursa din Bucurescĭ din 24 Iulie.

Valorĭ	%	se cump.
Rentă română perpetuă 1875	5%	98.—
Renta română amortisabilă . .	5%	96.½
dtto	4%	82.—
Renta rom. (rurale convertite)	6%	100.½
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	5%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ .	5%	86.½
idem idem din 1884	5%	—.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	101.¾
idem idem	5%	95.¾
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	102.—
idem idem	6%	101.—
idem idem	5%	92.½
Credit Fonc. Urban din Iașĭ. .	5%	68 —
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	250.—
	V. N.	
Banca Nation. ult. div. 78.15	500	1003.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	264.—
Naționala de asig. ult. div. 18 lei	200	234.—
Banca Rom. ult. div. fr. 10 . .	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. div.	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	—.—
Nation. de Asig. ult. div. 128.35	—	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	-	102.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	0.05
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Nation. a României		
Scompt.	6%	—.—
Avansurĭ pe efecte	7%	—.—
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	—.—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 24 Iul. 1889

Seminţe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	—	—	—
Grâu dela Tisa	79	9.15	0.20
Grâu de Pesta	79	9.15	9.20
Grâu de Alba-regala	79	9.20	9.25
Grâu de Bácska	79	9.15	9.20
Grâu ung. de nordŭ	79	.—	.—

Semînțe vechĭ ori noue	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	7.20	7.40
Orzŭ	Nutrețŭ	60 62	6.50	6.70
Orzŭ	de vinars	62.64	7.20	8.—
Orzŭ	de bere	64.66	8.50	10.
Ovĕsŭ		39.41	6.30	6.75
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5.25	5.35
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.20	5.25
Cucuruzŭ	„	—	—	—
Hirișcă	„	—	4.80	5.25

Prețulŭ pe 100 chilograme

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.		
—	francesă		
—			
„	roșiă		
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	37.50	38.—
Oleu de in		6.25	6.50
Uns. de porc	dela Pesta		
„	dela țéră		
Slănină	svêntată	52.—	52.50
„	afumată	57,50	58.—
Sĕu			
Prune	din Bosnia în buțĭ		
„	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou		
„	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
„	sĕrbescĭ		
Miere	brută		
„	galbină strecurată	37.—	38.—
Ceară	de Rosenau	118	1.20
Spirtŭ	brutŭ	14.—	14.25
„	Drojdiuțe de spirt	18.—	18.50

Cursulŭ losurilorŭ private din 24 Iulie

	cump.	vinde
Basilica . . .	8 30	8.50
Creditŭ	183.75	184.25
Clary 40 fl. m. c. . .	61.—	61.50
Navig. pe Dunăre . .	126.—	130.—
Insbruck	26.25	27.25
Keglevich	36.—	38.—
Krakau	24.75	25.—
Laibach	24.—	24.50
Buda	60.50	62.25
Palffy	61.75	62.25
Crucea roșie austr. . .	18.10	18.60
dto ung. . .	12.50	12.75
dto ital. . .	16.75	17.25
Rudolf	20.—	20.50
Salm	62.—	63.—
Salzburg	26.50	27.—
St. Genois . . .	63.50	64.—
Stanislau	—.—	37.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	154.—	156.—
dto 4% 50 .	—.—	75 25
Waldstein . . .	42.—	43.—
Windischgrätz . . .	57.—	58.—
Sĕrbescĭ 3% . . .	—.—	—.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4% . .	109.—	110.—

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 27 Iulie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.46	Vĕnd.	9.48
Argintŭ românescŭ -	„	9.42	„	9.46
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.49	„	9.52
Lire turcescĭ - - -	„	10.70	„	10.75
Imperialĭ - - - -	„	9.70	„	9.75
Galbinĭ .	„	5.60	„	5.65
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	121.50	„	122.50
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Iulie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	99.80
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.50
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	104.80
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - - -	104.80
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.80
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - - -	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	141.30
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	126.75
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.65
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.50
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.85
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	140.30
Acțiunile băncei austro-ungare - -	907.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	317.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	304.25
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.68
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.51½
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.60
Londra 10 Livressterlinge - - - - -	119.80

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, şi în librăria **Nicolae Ciurcu.**

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ	3 fl. —
Pe şése lunĭ	6 fl. —
Pe unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ	10 fr.
Pe şése lunĭ	20 fr.
Pe unŭ anŭ	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ	2 fl. —
Pe şése lunĭ	1 fl. —
Pe trei lunĭ	50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe anŭ	8 francĭ.
Pe şése lunĭ	4 francĭ.
Pe trei lunĭ	2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate poştale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi poşta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

ANUNCIU.

Unŭ **elevŭ** în etate de 13—14 anĭ, cu pregătire şcolară corĕspunḑĕtóre, din familiă bună, cu cunoscinţa **limbei maghiare** séu **germane** se primesce în prăvălia de manufacturĭ a subscrisului.

Condiţiunile mai de aprópe prin comunicare privată.

Orĕştie, în 25 Iulie 1889.

Ioanŭ Lazaroiu,
comerciantŭ.

126,2—1

SE CAUTĂ.

Unŭ ajutorŭ de contabilŭ şi corespondentŭ, care sĕ cunóscă limba română şi germană pentru o casă de comisionŭ şi de agentură în Brăila. Aceia carĭ cunoscŭ şi limba franceză vorŭ fi preferiţĭ.

A se adresa la **P. I. BANCOTESCU,** Brăila *(România).*